

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

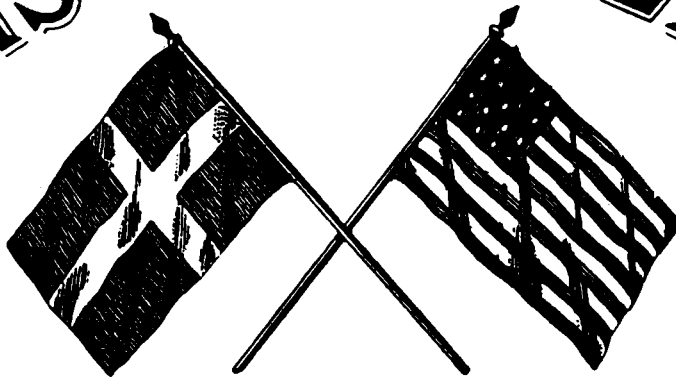
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Handwritten text on a small, aged paper label, possibly a library or archival tag. The text is faint and difficult to read, but appears to include a name or title.

SOM DYBEST BRØND GI'R ALTID KLAREST VAND,
OG LIFLIGST DRIK FRA DUNKLE VÆLD UDRINDER,
SÅ STYRKES SLÆGTENS MARV HOS BARN OG MAND
VED FOLKETS ARV AF DYBE, STÆRKE MINDER.
DIN EGEN DAG ER KORT, MEN SLÆGTENS LANG ;
LÆG ØRET YDMYGT TIL DENS ROD FORNEDEN :
ÅRTUSIND TONER OP I GRÅD OG SANG,
MENS TOPPEN SUSER IMOD EVIGHEDEN !

JEPPE ÅKJÆR .

KORS OG STJÆRNE.

Budbærer mellem Amerika og Danmark.

Organ for folkeligt og kirkeligt Arbejde blandt udvandrede Danske.

Udgivet af Dansk Folkesamfund i Danmark.

Nr. 2.

Februar 1929.

41. Aargang.

Fru Anna Stenbæk.

Den 22. Oktober 1928 afgik Fru Anna Stenbæk ved Døden efter længere Tids Svaghed. Sine senere Aar havde hun boet ved Tommerup Station paa Fyn, idet hun var gift — i andet Ægteskab — med Konsulent i Fjerkræavl Stenbæk; men en Del af sine yngre Aar har hun tilbragt blandt Landsmænd i Amerika, hvor hun har været et trofast Medlem af Trinitatis Menighed i Chicago i „gamle“ A. S. Nielsens Tid; ham havde hun kendt særdeles godt, og fra ham havde hun modtaget en rig aandelig Paa-virkning. Selv havde hun ydet en betydelig og dygtig Indsats i Menighedens Liv som Lærerinde i den danske Børneskole, og her havde hun haft en Del af sin Ungdoms rigeste Oplevelser, baade fordi hun med Liv og Sjæl gav sig hen i Gerningen over for Børnene, og fordi hun her traf den Mand, som blev hendes Livsledsager gennem en Del af hendes Tid. Det var Lærer Kristian Jensen, hvem hun ægtede og fulgte med til Elk Horn Højskole, hvor de to under meget nøjsomme Kaar i det ydre levede med i et Liv, der siden stod for hende i et varmt og rigt Lys, fordi de der havde faaet Lov at være med i Arbejdet paa den Fremtid, der groede.

Kr. Jensen døde imidlertid ret ung, og hun rejste hjem til Danmark, hvor hun ogsaa en Del Aar virkede som Lærerinde i Friskolen, indtil hun senere blev gift med Konsulent Stenbæk og flyttede over til Fyn.

Fru Stenbæk var født 15. Februar 1864 og blev altsaa ikke nogen gammel Dame; hun var Datter af Lærer Poul Hansen i Dannemarre paa Lolland, hvor hun henlevede sin Barndomstid; blandt hendes Minder fra Børneaarene var det om den store Stormflod i November 1872, hvorom hun fortæller flere karakteristiske Træk i en Række Erindringer, hun har efterladt sig.

Disse Erindringer, som i hvert Fald midlertidigt er kommet i Redaktionens Besiddelse, rummer ypperlige Ting til Belysning af Forhold og Arbejdskaar i den danske Kirkes Børneskole og i Højskolen i 1880'erne; da de tilmed tør paaregne særlig personlig Interesse hos en Del af de ældre, som deri til Dels vil genkende egne Erindringer og derved faa genvakt Minder og Stemninger fra de svundne Dage, skal der i dette og maaske nogle følgende Numre af Bladet gengives nogle Udtog af Optegnelserne.

H. H.

²⁾ efter hjemkomst til Danmark

Min far
J. Kr. Jensen (Hornbeck)
Ungdomsbillede

Min mor
Anna Hansen
16 år

Elk Horn Højskole genopbygget efter branden 1887

Anna Stenbæks livserindringer.

Her begynder min mor Anna Stenbæks livserindringer. Hun var født den 15. februar 1864 i Dannemarre skole ved Nakskov, og døde den 22. oktober 1928. I sine sidste leveår var mor meget syg, og ofte sengeliggende, hun brugte da tiden til at nedskrive sine erindringer til sine børn. Efter mors død blev nogle brudstykker af erindringerne trykt i tidsskriftet " Kors og Stjerne ".

Barndoms - og ungdomstiden.

Mine forældre var lærer Poul Hansen og hustru Ida Laurine født Thom - sen. De blev i begyndelsen af 1860 forflyttet fra Sædinge skole ved Rødby til Dannemarre skole nær Nakskov. De havde dengang 2 børn, Emil, der var den ældste, og Mathilde, Charlotte er født i Dannemarre 1862. Jeg blev født den 15. februar 1864, og Emilie 1866, og ret derefter døde vor bror Emil kun 7 år gammel. Det var mine forældres største sorg at miste den livlige og opvakte dreng, strubehoste dræbte ham efter 2 dages lidelser, dengang kendte man ikke til strubeoperationer. Tre år efter Emils død, fødtes en lille pige, søster Julie, og atter 2 år senere en bror Karl Emil. Denne bror døde efter kun 6 ugers jordeliv, det var kighoste han døde af.

I min opvækst var vi altså 5 pigebørn, og det hed sig de 2 store og de 3 små, jeg som den midterste hørte ikke rigtig til nogen af stederne, de 2 store var jeg for lille til, og de 2 yngste lidt for stor til, idet Julie som den mindste, men livligste beherskede legebordet, der kun havde rigtig plads til 2. Emilie var meget blid og fjøelig i alt. Mit bedste selskab var derfor vor pige, Mine, hun var min trøster og hjælper. Vi fik en ret streng opdragelse til arbejde og lydighed, især var mor meget bestemt. Jeg havde svært ved at lære at sy og strikke. Når det af og til hændte, at min søster Charlotte skulle være læremester, så gik det ikke blidt til. Jeg husker endnu den ulykkesdag, da hun skulle lære mig at strikke vrang, Charlotte havde tabt tålmodigheden, og jeg måtte ikke slippe, før jeg havde nemmet kunsten. Vor gamle husmand hørte min gråd og kom og spurgte, hvad der var i vejen. Først forklarede Charlotte: Anna vil ikke noget. Derefter forklarede jeg : Jeg kan ikke se, hvordan hun bærer sig ad, fordi hun strikker alt for raskt . Så erklærede gamle Hans Suhr : Hun skal vise den lille det mere trøvt, så først kan den lille lære at binde. Dermed trak den byge over.

Mor fordrede vist meget af os børn, og da jeg vist tillige var svært fummelfingret, skændte mor tit. Jeg husker, at far sagde, da mor var utilfreds med mig : Nu begynder Anna ellers at blive svær flink i skolen. Hvor den smule ros gjorde mig godt. Og mor svarede venligt : Det er da rart at høre, at hun vil noget inde hos dig. Da jeg var 8 år, satte mor mig til at sy på et stykke tvistlærred, man kaldte det at entre en søm efter. Mor havde klippet trævlen nær af, og da jeg syede, sprød det ud for mig, og jeg måtte hen og vise mor det bedrøvelige resultat. Jeg fik at vide, at det var mig, der var klodset, og gik det galt en gang til ville der vanke smæk. Jeg gik hen og arbejdede fortrøstningsfuldt videre, men ak med samme bedrøvelige resultat. Da stod ulykken truende for mig og jeg vidste ikke mine levende råd, og jeg tænkte, at her kunne ingen hjælpe mig uden hvis Gud ville. Jeg bad derfor til ham, at mor ikke skulle blive vred over min klodsethed. Lidt efter hørte jeg far gå op på loftet. Han skulle skovle korn deroppe, dvs, vende korn - dyngerne. Og jeg fik mod til at liste mig op til ham med det ulyksalige sytøj i hånden. Jeg turde ikke forklare far, hvad det drejede sig om, men tudbrølede. Han fik dog til sidst rede på, hvad det drejede sig om, tog mig på armen og bar mig ned i stuen, og stillede mig op i sofaen foran det store spejl, og sagde : Nu kan du se, hvordan du ser ud, når du sådan tuder. Derpå gik han ind i den anden stue og lukkede døren efter sig. Jeg hørte derfor ikke, hvad han og mor talte om, men resultatet blev dog, at jeg fik et lettere sytøj. Denne episode glemmer jeg aldrig, og altid tænkte jeg : Det var alligevel Vor - herre, der hjalp mig.

Jeg tror, vi blev holdt i for stramme bånd, især Mathilde og jeg. Mathilde var altid svagelig, jeg derimod sund og rask. Vi havde et godt hjem, og det lærte jeg især at skønne på, da jeg kom ud mellem fremmede. Vi havde meget afvekslende arbejde, hvad jo var interessant. Om vinteren havde vi travlt med slagtning af får, grise og gæs. Vi havde jo landhusholdning. Til embedet hørte jo en skolelod på godt 12 tønder land, desuden købte far et hus med 6 tønder land, derfor var den daglige husholdning slet ikke så lille, da far holdt karl og arbejdsmand og en udepige : desuden havde vi jo vor barnepige, min kære Mine. Det var morsomt for os børn at måtte hjælpe til, f. eks. ved slagtningen, hvor vi måtte hjælpe til med at skære fedtflommerne, rive de kogte leverer og skære æbler til fedtegrever og meget andet. Efter fåreslagtningen støbte vi lys om aftenen oppe i skolestuen. Alt dette måtte vi småpiger udføre, når mor havde sat os igang. Om efteråret havde vi travlt med humleplukning, og vi sad om aftenen og skar æbler og pærer til tørring i den store bageovn. Vi havde i haven masser af dejlige Gråpærer og Bergamotter. Hele familien sad om aftenen i skolestuen ved et langt bord og skar frugterne, og far sad da hos os og fortalte et eller andet fra verdenshistorien eller om, hvad han selv havde oplevet som ung.

Julen i Danmark var også altid dejlig. Juletræ havde vi nogle gange, dog ikke hvert år, men så havde mor i stedet for dækket julebord med gran og julelys, og alle gaverne lå derpå. Vor julemad var altid kogt flæsk og medisterpølse med grønlangkål, derefter risengrød og til sidst æblekage med gele på. Far samlede alle om sig inde i dagligstuen, og han læste juleevangeliet og vi sang julesamler, inden vi gik til bords. Derefter spillede vi børn " effen eller ueffen " om peb - bernødder, hasselnødder eller æbler, eller vi spillede kort, og den, der fik sidste stik, fik enten et æble eller 5 nødder. Ved sengetid kom mor hen til hver af os med en pakke rent tøj, der havde ligget og blevet gennemvarmet ude i ovnen, og vi skiftede, inden vi hoppede i vore rene julesenge. Sådan formede juleaften sig for os i Danmarkskole.

Da jeg var 15 år gammel, havde vi for sidste gang juletræ, for mor mente, at når vi nu var så store, behøvede vi det ikke mere. Søster Emilie var da 13 år gammel. Jeg husker, at hun denne aften med sin vidunderlige smukke stemme sang et par salmer, som vi lige havde lært, nemlig : " Op I kristne, ruste eder " og " Tænk når engang--- ". Det var julen 1879. Dette glemte jeg aldrig, for det var Emilies sidste jul hernede. Jeg holdt juleferie hjemme hvert år indtil julen 1881, som blev min sidste jul hjemme.

Stormfloden 1871.

Den 18. november 1871 oplevede jeg den store stormflod, der især hærgede øerne i smålandshavet. Jeg var knapt 8 år gammel, men husker tydeligt denne ulykkesdag. Mor kom hen på eftermiddagen ind i skolestuen og sagde til far : " Mon det ikke er bedst at sende børnene hjem snarest, der er et eller andet på færde, jeg ser en hel flok mænd løbe ud af ko - vejen, og de har alle sammen spader eller skovle med sig ". Far svarede : " Det må være Østersøen, det er galt med ", og han løb op på loftet og spejdede mod syd og så, at der stod ligesom brede grøfter af vand ud af den vej. Alle børn blev sendt hjem undtagen de, der boede syd på, far fandt det klogest at beholde dem i skolen. Far, vores karl og husmand gik ud imod stranden. Vi børn sagde til mor : " Vil Østersøen også nå herop, så vi drukner ". Nej, svarede mor, men nu kan I gå ind i skole - stuen og lege med de børn, som far ikke turde sende hjem. Det var noget der passede os, og vi løb glade derind. Børnene sad i en krog helt for - knyttet og ængstelige over, at de ikke som de andre, måtte løbe hjem, men de glemte deres ængstelse for legen. I mørkningen kom vore mand - folk hjem sammen med flere fædre, der kom for at hente deres børn. Der var megen ængstelse for, hvad natten ville bringe de hjem, der var mest udsat for den stigende Østersø. Kun 3 eller 4 drenge måtte blive hos os i skolen endnu nogle dage, indtil vandet var gået til havs igen. Allerede dagen efter havde vi travlt med at ombære de lister, som far havde skrevet, hvor folk kunne tegne sig for bidrag til de hjem, der var blevet ødelagt. Jeg husker, at der indkom mange penge. Ikke så få mennesker druknede, mange dyr druknede, og mange hjem blev aldeles ødelagte. Der blev senere opført store diger på Lollands sydside lige fra Rødby til Albuen, og på disse diger patrullerede opsynet dag og nat, de målte vandstanden, og skulle slå alarm, hvis der igen blev fare for oversvømmelser. I mange år kunne man på markerne se, hvor højt saltvandet havde nået op. Jeg husker, at vi havde en kørende fiskermand, han plejede at komme een gang hver uge. Jeg husker denne høje mand så tydeligt: han så altid så mildt til os børn, når vi kom med en topre for at få en bitte fisk til mis. Denne mand druknede. Hans hustru og 3 børn var med ham på loftet i deres hus. Konen havde lavet et leje til de 2 største børn i en kiste, der stod deroppe hun sad ved siden af kisten med det yngste barn på armen, manden stod ved gavlvinduet og stirrede ud på vandet. Pludselig skiltes huset ad: konen og det mindste barn blev reddet, men manden og kisten med de 2 største børn forsvandt i vandet. Manden nåede hverken at redde børnene eller sig selv. Alt dette fik jeg fortalt om som lille pige, og det gjorde stærkt indtryk på mig. En anden fra samme nabolag, blev også borte: først et par måneder efter blev hans lig fundet i et højt træ.

Da jeg var 9 år gammel døde vor gamle husmand Hans Suhr. Vi børn strøede blomster for ham, gik foran kisten med hver en lille kurv betrukket med sort og hvidt, og vi strøede blomster og grønt hele vejen fra huset op til kirken og senere ud til gravstedet. Det var første gang, jeg var med til sligt. Jeg følte, at jeg måtte være rigtig stille for ret at sørge over vor gamle ven, men ved begravelsesgildet blev alle vi børn efter spisningen sendt ud i en stor lo, hvor vi legede af hjertens lyst, og glemte helt, at vi var til begravelse.

Vores Mine blev gift, og Lars, hendes mand, blev nu vor hus - mand. Når vore forældre tog bort på en eller anden rejse, var det altid Lars og Mine, der tog sig af os. Jeg mindes engang, der var kommet en slags lysbilledteater til Nakskov, det hed "Jorden rundt i 80 minutter". Far sagde om middagen: "Lars og Mine må få køre - tøj, og så skal i alle 7 til Nakskov og se en teaterforestilling, hvis mor vil sørge for en god madkurv til jer". Der blev glæde, hvor vi morede os: Vi så Snehvide og de 7 dværge og Den onde stedmoder, der dræbte den smukke prinsesse, hvorefter hun spejlede sig og spurgte: Lille spejl på væggen der, hvem er skønnest i verden her? Det var vist første gang, far ofrede penge på os til den slags forlystelser.

Vi havde en lærerinde til at læse sprog og spille klaver med os. Hun var københavner: Om vinteren boede hun hos os, og om sommeren på en proprietærgård, hvor hun også havde elever. Om sommeren kom hun til os hver eftermiddag. Jeg var så ked af at spille, og var vist også doven. Lærerinden brød sig ikke om Mathilde og mig, hvor - imod hun nok kunne lide Charlotte, der var meget musikalsk, og der - for var flittig til at øve sig. Far ville gerne have, at vi skulle blive dygtige og forlangte, at lærerinden skulle holde os i ørerne. Vi var derfor glade, da hun rejste, og vi i stedet fik lov til at gå hen i præ - stegården til en af frøknerne Tobiessen, for hun var meget mere rar. Jeg gik til præst hos provst Tobiessen og gik et helt år. Gamle provst Tobiessen havde den skik, at konfirmanderne måtte stå på kirkegulvet ikke efter alder, men efter dygtighed, og det gjaldt naturligvis om at stå øverst. Det var en slem skik, synes jeg nu. Vi var over 50 kon - firmander, og jeg stod øverst på pigerækken.

Ungdomstiden.

Da jeg var i mit 15tende år, kom jeg ud på en gård for at læse med 3 småpiger: de var 9, 8 og 6 år gamle. Jeg var i den plads i 2 år, og måtte med mine små elever hvert år møde til eksamen i sogneskolen: da var jeg lidt ængstelig, men det gik godt. Mine elevers forældre var glade, og pastor Palludan gav mig senere en pæn anbefaling. Børnene var ellers noget tungnemme, men de var rare og lydige, og jeg sad og hjalp dem 6 timer hver dag. Da jeg rejste derfra, kom disse børn i kommuneskolen. Læreren fortalte mig senere, at da børnene kom, fandt han dem helt flinke, men senere måtte han lade dem gå iblandt sinkerne. Ja, det var også noget af et slid i de 2 år, men det var dejlig at mærke, at viljen havde de, selvom evnerne var små. Jeg var også alt for ung til at være ude blandt fremmede, Hver tredje uge besøgte jeg mit hjem. Om vinteren blev jeg kørt de 1, 3/4 mil, om sommeren spadserede jeg vejen. Når jeg var kommen halvvejen, kom jeg til Munkeby, på en af gårdene boede min frues stedmoder, en enkefrue Klüver, hun havde et par døtre, og den ene, Trine, var min gode veninde. Det var et gæstfrit hus hos Klüvers, og når jeg havde hvilet mig der, fulgte Trine mig på vej hjem.

En vinterdag, en lørdag formiddag i slutningen af januar kørte jeg med gårdmandens bror på vej til Nakskov. Pludselig ser jeg min fars køretøj, og vor nabos søn sad på vognen. Unge Madsen holdt stille, og Lars Peter sagde: "Jeg kommer for at hente både Dem og frøken Char - lotte hjem, for Deres søster er meget syg." Unge Madsen stod af vognen og løftede mig over i fars vogn. Jeg turde slet ikke spørge Lars Peter, hvor slemt det var. Vi kørte så til gården Fuglsang, hvor Charlotte var lærerinde. Hun sad i skolestuen med børnene, men fru kom, og da hun så, hvor bedrøvede vi var, græd hun sammen med os, og fulgte os ud til vognen. Dagen efter døde søster Emilie, hun ville om 3 uger ville være blevet 14 år. Hun sagde flere gange: Bare jeg dog kunne

blive konfirmeret og få lov at komme til alters". Far talte med provst Tobiessen derom, men nej, lovens rammer kunne ikke brydes. Jeg tror forresten, at der netop i den tid var røre i bladene, fordi en præst på Mors havde taget et barn til alters. Far og mor var meget kede af, at Emilies ønske ikke kunne opfyldes. Emilies død var min første store sorg, og det knugede mig meget hele det følgende år.

Den sommer var jeg på Hindholm folkehøjskole på Sydsjælland. Vi var nogle stykker, som læste privat. Jeg havde meget gavn af at læse hos lærerinden Georgia Sülow, hun var søster til den bekendte dommer Sülow, (brandstifternes skræk). Hun var en prægtig kvinde, altid parat til at hjælpe mig. Vi stod senere i brevveksling i flere år. Hun blev gift med en lærer Smith, og de fik senere en højskole på Mors. Jeg fik brev at hun var død efter en operation på Viborg sygehus. Dengang var jeg selv højskolemor på Elk - Horn. Jeg har så mange gode og morsomme minder om min Lærerinde. Hun lavede mig op, hver gang hun mærkede, at jeg var bedrøvet over min afdøde søster, så sagde hun til mig, at jeg burde overvinde sorgen, og glæde mig med kammeraterne. Senere på Elk - Horn tænkte jeg tit: Gid jeg kunne nå at ligne frk. Sülow.

Næste år var jeg på en gård mellem Roskilde og Havdrup for at læse med en lille pige på 7 1/2 år. Manden var usædvanlig musikalsk. Der kom 2 gange om ugen et par af hans venner og spillede sammen med ham. Jeg hørte al den dejlige musik, og det var det eneste jeg fik ud af det halve år.

Efter mit Skalstrup halvår læste jeg selv privat hjemme et års tid, men da man ikke kunne blive lærerinde før tidligst, når man var 21 år, skrev jeg derom til min morbror i Chicago. Han var gift, og hans kone var skoleinspektrice. Han rådede mig til at komme til Chicago: der kunne jeg gå på en skole, og sluttelig få et bevis på, at jeg kunne undervise som lærerinde. Jeg fulgte morbrors råd, og flyttede der over 20. oktober 1882.

Den 4. oktober afgik skibet fra København til New York. Jeg kunne nemlig nu få rejseselskab med en familie Black, der om sommeren var kommet til Danmark på besøg.

Familien Black og jeg boede sammen i en kahyt, der lå midtskibs. Den første aften sagde Mr. Black: " Vi har den orden her at jeg går sidst i seng lidt før midnat, og jeg har en overkøje. Så står jeg op før I andre ved syvtiden. " Det var slet ikke generende, at Hr. Black boede derinde, ja vi mærkede knap noget til, at han kom og gik i seng, mens vi var gået til køjs, og trak gardinerne for. Fru Black lå i underkøjen lige overfor mig, og desuden var der en ung pige, der var barnepige for deres børn. Det var hyggelige dage om bord. Vi fik udmærket forplejning og opvartning. Det første par dage var jeg ikke ret godt tilpas, dog var jeg ikke helt søsyg, og efterhånden blev jeg søvant. Var vejret dårligt, blev Fru Black og jeg i vore køjer og læste eller sludrede. Søndag morgen kom Black og fortalte, at vejret ikke var ret godt, men jeg sagde: " Jeg vil alligevel op på dækket, for idag er det min faders fødselsdag. " Jeg pyntede mig, og tog overtøjet på, og gik fortrøstningsfuldt ud på dækket, der var helt mennesketomt. Dog kom lidt efter tre fire af passagererne hen og hilste på mig, den ene var en svensk præst. De roste min kækhed. Hvorfor dog det, spurgte jeg, jo, det er jo ikke netop magsvejr. Vi stod i en klynge og snakkede sammen, da blev der råbt en kommando ned til os fra kommandobroen men vi forstod ikke, hvad der blev sagt. I løbet af et øjeblik klatrede en matros ned fra rigningen med en tovende: den slog han om hele klyngen og i næste øjeblik blev vi overskyllet af en bølge, og vi følte det som om den ville suge os med ud i dybet. Den svenske præst råbte: Går vi, så går vi alle. Linen holdt, og skibethældede nu til den modsatte side, og vi tumlede over imod kahytten. Pludselig stod matrosen der igen, tog mig i Kraven og stoppede mig ind i trappegangen, han skød mig hastigt ned af trappen, og smækkede døren i efter mig.

Jeg lå fortumlet nede på gulvet, og fik endelig mod til at krybe hen ad gangen, famlede mig hen til min egen kahytsdør, og rejste mig op, og gled ind i kahytten. Kahytsjomfruen kom og hjalp mig af med det våde tøj og i noget tørt, og jeg skyndte mig at komme i min køje igen. Således fejrede jeg fars fødselsdag, og jeg lovede mig selv, at jeg ikke mere ville op på dækket, før der blev meldt New York i sigte. Det løfte holdt jeg, og jeg var glad for at kunne blive nede i kahytten. Om aftenen den 21. oktober kom Mr. Black ned til os og meldte: "Nu kan vi se lyset fra New Yorks gæstygter". Så kom Fru Black og jeg i en fart i tøjet. En halv time efter var vi i havnen. Vi blev om bord til næste dag, og hen på eftermiddagen tog vi toget til Chicago.

Ankomst til min onkels hus.

Vi nåede Chicago dagen efter, og Mr. Black sørgede for en vogn til mig og min bagage, og jeg tog afsked med den hyggelige familie, som jeg ikke senere har set.

Jeg husker tydeligt den morgen, da jeg ankom til min morbrors hus. Køreturen fra banegården tog vist et kvarter, kusken standsede ret efter, at vi var kommet forbi Ellis park, og var kørt ud i en gade med små villaer, jeg viste ham adressen, og manden gik op og ringede på. En dame lukkede op, og jeg kunne efter et billede genkende, at det var min tante. Hun havde en spraglet kimono på. Jeg hilste hende på engelsk: Goddag tante. Hun så i øjeblikket lidt rådvild på mig, men pludselig forstod hun, hvem det var, og tog kærligt imod mig. Tante førte mig ind og hen til en lav lænestol. Ved hjælp af tegn og gebærder spurgte hun mig ud om, hvordan rejsen var gået, om jeg havde været søsyg, og om jeg ikke trængte til noget at spise og få lidt søvn og hvile. Hun hentede et billede af alle os hjemme og spurgte, hvem af dem, der var mig. Derefter førte hun mig ind i et smukt gæsteværelse, hvor der stod en sovedivan og en servante. Hun viste mig ved tegn, at jeg skulle gå i seng og hvile mig, og efter jeg havde vasket mig grundigt, puttede jeg mig ind i de bløde tæpper, og sov straks. Jeg vågnede ved, at der blev ringet til lunch, og da jeg havde klædt mig på, førte tante mig ad en tæppebelagt trappe ned i spisestuen. Der lå i kælderetagen. Der så jeg mine fætrer og kusine for første gang. De kyssede mig, og klatrede så op i deres høje stole. Leone var 8 år. Julius var 6 år, og Charles 4 år. Da vi havde spist, trak Leone og Julius af med mig, de fik meget travlt med at vise mig deres legetøj, og de fortalte mig, hvad alting hed på engelsk. Tante var nu i fuldt dress, meget elegant og med mange smykker, hun lignede slet ikke den dame, der havde taget imod mig om morgenen. Leone spurgte sin mor om noget, løb så ned i spisestuen og hentede et stort rødt æble til mig. Det lignede et stort fransk Rennette æble, men det smagte ikke ret godt, slet ikke som æblerne derhjemme, Grauenstener og Nonnetitter. Tante havde opgivet at få en samtale istand med mig. Jeg kunne ikke forstå hende, fordi jeg syntes at hun talte så hurtigt. Hen imod aften spurgte jeg: Kommer onkel hjem til supper? Tante blev helt forbavset over lyden, kom hen og kyssede mig, og sagde: Du kan jo tale lille Anna, jo, onkel kommer hjem til supper. Gongongen lød, da klokken var 7. Vi gik atter ned ad trappen, og en herre i overtøj kom ind og spurgte, om der ikke var kommet telegram endnu. Tante havde gemt mig bag sin ryg, og i stedet for at svare på hans spørgsmål, skød hun mig nu hen imod ham, jeg sagde på dansk: "God aften, onkel." Onkel blev bevæget og kunne næsten ikke sige noget, men gentog nogle gange: "Der er gået 16 år siden jeg sidst så nogen af mine egne".

Da vi havde spist, gik vi op i dagligstuen, og hele familien samledes om onkel og mig, for nu ville han rigtig høre om alt og alle hjemmefra. Det undrede mig, at onkel havde glemt så meget af sit modersmål.

Jeg havde det i alle måder godt hos mine nye slægtninge. Efter et par dages forløb blev jeg ramt af en forbigående døvhed, det kom sikkert af overanstrengelse ved at skulle høre og tale det fremmede sprog. Men jeg forholdt mig helt rolig og håbede, at det snart gik over, hvad det da også gjorde. Efter et par dages forløb, kunne jeg pludselig igen høre.

2 engelske arkitekter kom meget hos min onkels, og de sagde, at de skulle nok lære mig at tale amerikansk, og det blev en meget fornøjelig sprogundervisning, men jeg stodelede ikke ubetinget på de 2 gavtyve. Jeg vænnede mig til at se hen på onkel, hver gang de ville lære mig en ny glose, på hans øjne kunne jeg så se, om det var rigtig eller ej. I en hel måned måtte jeg slet ikke tale dansk, og det overholdt jeg også undtagen om aftenen. Når tante og de øvrige var gået i seng, blev onkel og jeg oppe til kl. 12, og så sludrede vi løs på dansk. Det var dejlige timer. Jeg holdt uendelig meget af onkel og følte rigtigt, at vi var i slægt med hinanden. Arkitekterne rejste efter en god månedstid til Sydstaterne. I februar måned, da vi i Chicago havde streng vinter, sendte de mig en æske fuld af de dejligste hvide skovliljer. De lå i hængekøjer og slik - kede sol. Alle deres breve sluttede med det spørgsmål: om jeg nu kunne sige 333 på engelsk. Udlændinge kan nemlig meget sjældent udtale disse tal rigtig. Et par dage efter min ankomst, blev en Mr. Johnson præ - senteret for mig. Jeg spurgte lavmælt min onkel, om den herre var skandinavn, for navnet lød efter det. Onkel svarede nej, men Mr. Johnson sagde: " Jo frøkenen har ret, jeg er dansk født. " Dette vakte forbauselse. Mr. Johnson, der før havde været fuldmægtig på min onkels kontor, havde aldrig før omtalt, at han var dansk, han var forøvrigt advokat nu. Mr. Johnson kom ofte i onkels hus, men jeg syntes, at han var både indbildsk og kedelig. Han beundrede alt amerikansk men først og sidst sig selv. Han kedede mig, men han havde tilbudt at skaffe mig en ansøgningsblanket, der kunne give mig adgang til et bibliotek, hvor jeg kunne læse skandinaviske bøger og tidsskrifter, og det var noget, jeg glædede mig til. Han glemte imidlertid altid at tage skemaet med, derimod friede han til mig, og tante syntes absolut, at jeg skulle tage imod dette frieri, hvad jeg dog ikke ville, da manden var mig absolut imod. En lørdag sagde tante: " Jeg skal hilse dig fra Mr. Johnson, han kommer her forresten imorgen. " Jeg var ked af det, og fortalte onkel det om aftenen, han sagde ikke stort til det, men næste morgen blev det pludselig bestemt, at vi alle skulle køre ud på en lang tur, og blive ude hele dagen. Inden vi kørte, sagde jeg til stuepigen: " Hvis Mr. Johnson kommer, kan de spørge, om han har det omtalte skema med, for så kan De godt modtage det til mig ". Mr. Johnson kom ganske vist, men uden blanketten, og han lod sig ikke oftere se i onkels hus. Det meget attråede papir skaffede en grosserer Nielsen mig et halvt år efter. En eneste gang senere så jeg Johnson, det var en sen vinteraften 3 år efter. Min kæreste og jeg kørte i sporvogn en sen aften, og han spurgte mig, hvad det var for en gejst - lig udseende herre, der hilste på mig, og jeg husker at jeg strålende lykkelig svarede: " Det var en gammel tilbeder, en advokat Johnson, der mest af alt ligner en bunke lov - paragraffer på 2 ben: "

Min tante beundrede meget mine håndarbejder, og fremviste dem ved mange lejligheder. Onkel og jeg måtte også tit om aftenen på de tykke tæpper danse vore danske folkedanse: det var jeg ikke ret glad for, og kom ofte med undskyldninger, men enden blev, at jeg måtte føje tante. Jeg er bange for at jeg tit skuffede tante og ikke blev, hvad hun havde ventet af mig. Enden blev, at jeg gerne ville klare mig selv, skønt onkel nødig ville af med mig. Jeg ville prøve, om jeg ikke kunne få noget ud af mit uden - landsophold, for jeg var træt af kun at gå ledig, og kun have gode dage. Imidlertid var jeg blevet kendt med en Morsingfamilie, en købmand Nielsen og hustru, og demfflyttede jeg hen til.

På en skole tog jeg et kortere kursus, det var nærmest en slags samaritertkursus, og derefter skaffede Nielsen mig en plads som sygeplejerske hos en lungesygepatient, hendes mand var redaktionssekretær ved det store blad Herald. Det var et uhyggeligt hjem at være i, patienten var så ondskabsfuld både mod sin mand og de to småpiger: de var 10 og 8 år. Så snart de kom fra skole, måtte de skifte fodtøj for ikke at trampe hårdt i gulvet, hvor de sad og hviskede sammen for ikke at lave støj, det måtte de gøre lige til sengetid, moderen blev rasende, hvis hun et eneste øjeblik kunne høre dem tale sammen. Jeg mærkede ikke videre til, at hun var syg, for flere gange om ugen kørte hun ud til spåkoner, som skulle fortælle hende, at hun ikke skulle dø. Mig var hun de fleste tider høflig imod, men jeg sagde til Nielsens, at jeg ikke ville holde jul i dette hus. Og jeg fik også en anden plads hos en ung frue, der lå af årebetændelse efter en fødsel. Dette var et lille hjem, der nok var hyggelig og pænt, men hvor jeg ikke kunne få mit eget værelse. Mine ting stod ude i garderoben ved siden af en sammenklappelig felt seng, der om aftenen blev sat ind i spisestuen, her sov jeg hveranden nat, og ægtemanden hveranden nat, mens jeg lå i en liggestol inde i stuen foran hans kones seng. Disse trange forhold gjorde, at jeg hellere ville prøve at være almindelig tjenestepige. Genem Nielsens fik jeg rede på, at der var en god plads ledig, og da jeg gik derhen, antog fru en mig straks, skønt jeg måtte fortælle hende, at jeg aldrig havde haft den slags arbejde før. Her var der anderledes gode forhold. Jeg fik et kønt og opvarmet værelse. De havde en søn, en 14årig dreng Earl, som daglig plagede sin mor for at hun skulle hjælpe ham med stiler og andet hjemmearbejde, stadig lød det fra fru en: "Nej, mor har hovedpine". Jeg sagde en af de første aftener: "Hold dog op med sådan at plage din mor". Det har jeg vel lov til", svarede han, "Nej, det har du ikke", svarede jeg", men lad hellere mig hjælpe dig, hvis du ikke kan selv". Lidt efter råbte han ind til moderen: "Nu behøver du ikke mere at hjælpe mig, for hvis Anna kan det hele." Dagen efter ville fru en gerne vide, hvordan det hang sammen, at jeg kunne så mange ting: jeg var bedre til at læse med Earl, end til at lave mad. Jeg fortalte hende da, at det var min plan at blive lærerinde, og at jeg håbede, at det ville lykkes. Jeg havde det i alle måder godt i dette hus. Og da jeg rejste derfra for at undervise, sagde både herren og fru en: "Alle skoler her har fri om lørdagen, og De er velkommen til at komme her i Deres ferier og Weekender". Jeg sagde naturligvis tak for deres venlighed, men fik alligevel aldrig gjort alvor af at besøge disse rare mennesker, idet jeg blev så optaget af mine nye forhold, at jeg aldrig syntes, at der var tid til at tage derud, da der var meget langt: de boede på sydsiden af Chicago.

Fra sydsiden til vestsiden af Chicago.

En dansk pige, der havde gået i skole hos min far i Dannemarke opsøgte mig, og gennem hende stiftede jeg bekendtskab med andre immigranter. Skandinaviske immigranter er ikke rigtig regnet af amerikanerne, de kan naturligvis godt bruges til husligt arbejde, men så lidt som tyskere og irere er de anset: det er måske forståeligt, for det var jo mest folk af underkassen, der udvandrede, derimod ikke mange af overklassen, derfor var min onkel heller ikke tilfreds med, at jeg helst ville undervise i en dansk menighedsskole, jeg kunne tjene tre gange så meget i en amerikansk folkeskole. Da jeg kom ind i den danske børneskole derovre, var jeg imidlertid så lykkelig over mit arbejde, at jeg absolut ikke ville bytte. Det hele kom så forunderlig let. En søndag eftermiddag kom omtalte Mary og spurgte, om jeg ville med ud en tur.

Vi spadserede gennem en lille park, og hørte pludselig et par halv - gamle folk, der gik foran os, tale jydsk sammen. Mary hviskede til mig: "Lad os gå bagefter dem, så ser vi, hvor de bor." Vi fulgte dem gennem flere gader, og de standsede foran et lavt træhus, og gik derind. Idet de åbnede døren for at gå ind, kunne vi høre, at der blev sunget salmer indenfor, og Mary sagde: "Lad os også gå ind og se, hvad det er". Det var et lille kirkehus, og præsten gik netop på prædikestolen, og sangen forstummede, en dame gjorde plads for mig på bænken og lod mig senere se med i hendes salme - bog. Mary sad lige bagved mig, og hun bøjede sig frem imod mig og hviskede: "Det er den præst, som var skibspræst på det skib, jeg kom over med". Jeg var slet ikke betaget af gudstjenesten, og tænkte: mon dog han er en rigtig præst, han havde i hvert fald ikke ornat på, som vi var vant til i Danmark. Henne ved midtergangen sad en del ungdom, og de var absolut ikke med, de lod poser med konfekt sågar et album med billeder gå rundt under prædikenen, og jeg tænkte: han kan bestemt ikke være en rigtig præst, når han ikke har bedre tag i sine tilhørere, men alligevel sagde jeg efter guds - tjenesten til Mary: "Når du kender præsten, må du da gå hen og hilse på ham, og samtidig præsentere mig". Mary ville nødig, men gjorde det dog. Præsten hed Hansen, han havde sin egentlige menighed ude i sydsiden, men kom hertil een gang om måneden for at prædike i dette lille svenske kapel. Han spurgte, hvor jeg tjente, og jeg forklarede ham, at jeg hidtil havde boet hos en onkel, og at jeg i Chicago havde gået på en skole for voksne og tænkte på at få en lærergerning, hertil svarede han straks: "Mon vi så ikke kan få Dem til at overtage vor lille skole i Syd Chicago, vor lærer Thomsen Rye rejser herfra om nogle uger, og vi har ingen afløser, men De må da helst komme ud at se på forholdene, kan De ikke komme i - morgen?" Jeg som aldrig havde færdes alene i Chicago, sagde: "Bare jeg kan finde derud." Præsten svarede: "Jeg må desværre af sted nu, men her står min broder, han kan vise Dem på togplanen, hvad tid og hvilket tog De skal rejse med". Pludselig sagde en stemme bagved: "Frøkenen skulle hellere tage til Chicago Westside, derude mangler de en leder til 1. april i Trinitatis menighedsskole, og der er gode forhold at gå ind til. Læreren er en af mine venner". Jeg svarede: "Først må jeg da se pastor Hansens skole, som jeg har lovet, så kan jeg måske senere se på vestsiden, jeg aner jo heller ikke hvor langt det er". Manden sagde igen: "Mit navn er gartner Marius Jensen, jeg har køretøj, og tager over og besøger min ven engang i denne uge, hvis det passer frøkenen, kan de jo køre med derover". Jeg takkede for tilbudet, hvis der blev brug for det. Næste dag rejste jeg ud til syd Chicago. Paster Hansen modtog mig på stationen og førte mig til præsteboligen: et lille træhus, der dog indendørs var meget hyggeligt, og fru Hansen trakterede med kaffe. Vejene var dårlige, så vi måtte hoppe fra bræt til bræt for at komme tørskoet hen til skolehuset, et lille umalet træhus, der lå lidt derfra. Derinde sad læreren Thomsen Rye med en halv snes børn: alt så så lidt skoleagtig ud som muligt, jo der hang et laset Danmarkskort og et lille bitte amerikakort og en lille sort tavle, og af læsebøger var der kun 4 eksemplarer af en årgang børneblade, Dog havde børnene vist hver en abc, men andet skolemateriel fandtes ikke, jeg blev straks mismodig og tænkte, her kan du vist ikke gøre fyldest for her mangler jo alle hjælpe - midler. Jeg spurgte læreren, hvor han boede. Med et bræddeskillerum, der ikke nåede op til loftet, men kun 2 3/4 m op, var der skilt et lille rum fra den ene ende af skolestuen, herinde bag skillerummet stod hans seng, et lille bord og hans stol, jeg gøs ved tanken om, at dette for fremtiden skulle være mit lille jomfrubur. Og jeg sagde til læreren og præsten,

at jeg ikke havde mod til at begynde derude, og så drog jeg bedrøvet ind til byen. På hjemturen havde jeg den oplevelse, at jeg faldt i søvn i toget. Jeg havde ikke sovet natten før i forventning om måske at få en gerning. Overvældet af træthed var jeg faldet i søvn, dog ikke helt, jeg hørte, at konduktøren råbte: 121. gade, her skulle jeg have været af, men først da toget igen satte sig i bevægelse, blev jeg klar over, at dette var rent galt. Jeg tog min taske i hånden og skyndte mig gen - nem den lange vogn, ude på plat - formen stod jeg et øjeblik og tænkte mig om, jeg måtte hellere springe af, inden toget var kommet rigtig i fart, og jeg sprang ud. Jeg fik et frygtelig slag over højre arm og skul - der, og jeg lå længe på baneskråningen og tænkte: Du er nok slået for - dærvet. Det var nu blevet helt mørkt, og efter nogen tid, prøvede jeg, om jeg kunne røre mig. Min højre arm var slemt medtaget, men jeg krav - lede ufortrødent op af den høje skrænt, og nåede til sidst op på en vej. Jeg kunne se oplyste vinduer et stykke borte, og gik længe. Endelig nåede jeg et hus, hvor nogle rare mennesker viste mig vej. Endelig kom jeg på ret køl, og jeg kom hjem et minde rigere, men meget skuf - fet, og jeg tænkte: Onkel har vist alligevel ret, når han siger, at det er dumt af mig, at ville være noget for mine landsmænd, og jeg er og - så nok for umoden og blødagtig til at påtage mig sådan et arbejde.

Dagen efter fik jeg brev fra gartneren. Han meldte, han ville afhente mig den følgende dag. Han kom også og havde med sig lærer Thomsen Rye. Mine forventninger var kun små. Endelig nåede vi ste - det o g holdt uden for en smuk og ret stor kirkebygning, det var på hjørnet af Superior Str. I den høje kælderetage var der nogle loka - ler, og så 2 skolestuer. Vi gik ind ad gangen og kom derfra ind i en stor skolestue. Læreren stod oppe ved katederet, og ved 2 - mands borde sad ca. 30 børn. Ved siden var der en lille stue, her sad de yngste børn. Læreren, en høj mand med mørkt hår og fuldsæg, kom for at hilse på de indtrædende gæster, og jeg blev præsenteret. Lidt efter gav han børnene fri og gik ind til de små og bad den unge pige, hans medhjælper, også at give fri og derefter gå ind til pedellens kone og bestille kaffe til gæsterne og få serveret i en stue ved siden af. Dis - se 3 herrer, gamle Askovvenner var de vist, havde meget at tale om. Jeg benyttede tiden til at se mig om, efterse bogskabene og den lille samling, og jeg gik rundt med det ønske: Gid denne skole må blive min fremtidige arbejdsplads.

Min ansættelse i Trinitatis menighed.

Da jeg den eftermiddag kørte med gartner Marius Jensen og lærer Thomsen Rye over for at se på skolen, havde jeg medtaget mine papirer, og mine anbefalinger. Lærer Jensen modtog disse papirer, og fortalte mig, at skoleudvalget endnu ikke havde modtaget et eneste tilbud, plad - sen var heller ikke averteret ledig, for skoleudvalget mente, at de bedst kunne få en, der passede til pladsen gennem bekendtskab eller gennem det kirkelige udvalg, der bestod af 9 præster og højskolemænd i Danmark, provst Skat Rørdam var dengang formand for Dansk - Amerikansk mission. Lærer Jensen lovede, at hvis der ikke meldte sig nogle mandligere ansø - gere, ville han tale med skoleudvalget, og vise dem mine papirer, og jeg skulle senere høre fra ham. Godt en uges tid efter fik jeg også brev om, at skoleudvalget gerne ville hilse på mig. Jeg mødte også, 8 herrer sad i skolelokalet, men det var mest pastor A. S. Nielsen, der var formand, som førte ordet. Jeg var lidt beklemt om hjertet, og pastor Nielsen sagde at han havde gennemset mine papirer, og fundet dem rigtig pæne, men det lod ikke til, at det havde så meget betydning, det var vigtigere, om jeg havde været i den rette grundtvigske smeltedigel.

Derefter gik jeg ind i et sideværelse, mens herrerne underhandlede. Så blev jeg kaldt ind igen, og nu lod flere røster sig høre. Pastor Nielsen fremhævede min uddannelse i engelsk, og talte om, at kvindelige lærere i den sidste tid blev meget anvendt i Amerika, ja selv som overlærere. Ergo, det ærede skoleudvalg var enige om at antage mig, men de stillede dog en betingelse, nemlig, at jeg i ca. 1 måned skulle være villig til at gå i skolen sammen med læreren, og påhøre hans undervisning. Jeg svarede, at jeg ikke troede, at hverken Jensen eller jeg ville havde glæde af det, det ville nærmest være pinligt for os begge. Jo, men de var ængstelige for, at jeg ellers ikke ville forstå at tumle de store drenge. Jeg svarede, at det var jeg slet ikke bange for, de kunne jo af mine papirer se, at jeg hjemme i Danmark i flere måneder havde undervist store drenge, og at jeg aldrig havde haft svært ved at holde disciplin. Pastor Nielsen sagde: " Vi tilbyder Dem frit ophold hos en flink dansk familie i den tid, hvor De skal gå sammen med Jensen i skolen. " Altså bøjede jeg mig for de herrers ønsker, og blev så antaget, og modtog hele skoleudvalgets lykønskning.

Ugen efter mødte jeg i skolen: jeg sad der med et håndarbejde. Lærer Jensen spurgte mig flere gange, om jeg ikke havde lyst til at fortælle børnene et eller andet. " Nej, slet ikke ", svarede jeg muntert, " og jeg skal jo også kun høre på Deres undervisning ". Jeg tog derimod del i stilretning, og af og til tog jeg mig lidt af enkelte senger, som jeg mærkede hårdt trængte til lidt ekstra hjælp. Jensen var vist lige så ked af at have mig siddende der, so m jeg var. Han har senere fortalt mig, at pastor Nielsen af og til spurgte: " Nå, hvordan går det, har De fået noget ud af hende? " Åh, nej, hun er meget lukket og stilfærdig ". svarede han. Men så en dag i et frikvarter, sagde Jensen: " Det er sært, men idag for første gang kan vi ikke få et regnestykke rigtigt, de to store 13årige drenge, som De jo ved, ellers er så dygtige til regning, har helt givet op, de mener, at der må være en trykfejl i facitlisten, og jeg har også prøvet at regne stykket, og tror, at drengene har ret. Nu kan De jo prøve at regne det ". Jeg svarede " Ja, gerne, men når de, som er så fin en matematiker, giver op, er det nok som drengene siger, at der foreligger en trykfejl. " Lidt efter kom jeg med mit resultat, og det viste sig at være rigtigt efter facitlisten. Samme aften kom pastor Nielsen med det samme spørgsmål om mig, og Jensen svarede: " Jo, De kan tro, at hun kan noget " og han fortalte om regnestykket. Dette glædede pastor Nielsen at høre, og han sagde: " Ja, sagde jeg det ikke nok, hun er en lille knop ".

Næste dag sagde jeg til Jensen: " Jeg synes, at det er tidsspilde, at jeg skal sidde her, nu rejser jeg hjem, men jeg skal komme, så snart De sender bud efter mig ". Dette lovede Jensen, og så rejste jeg. Allerede 3 dage efter fik jeg brev om at komme og overtage skolen, da Jensen var blevet heftig syg: det var halsbetændelse i forbindelse med et sygt hjerte og gigtfieber. Jeg tog afsted næste morgen kl. 7.

Skolearbejdet i Trinitatis Menighedsskole.

Til skolen ankom jeg altså nogle uger tidligere end beregnet, grundet på lærer Jensens uventede sygdom. Udenfor skolens indgang traf jeg læreren, han var gået derop for at sende eleverne hjem indtil videre. Han så meget svag og elendig ud, men han blev alligevel oplivet og glad over, at jeg var rede til at tage fat. Han bad mig gå hen til pastor Nielsen og meldte, at jeg nu kunne begynde, fordi præsten ville være med at indsætte mig. Jeg gik og traf præsten, der så gik med hen på skolen. Læreren havde kaldt børnene ind og holdt morgenandagt, inden vi kom, og nu holdt han en afskedstale til børnene. Derefter talte pastor Nielsen, og han takkede mig, fordi jeg var så beredvillig til at fortsætte, hvor Jensen slap. - Således blev jeg indsat. De 2 herrer ønskede mig guds velsignelse og lykke med gerningen og forlod skolestuen. Udenfor på gaden stod de lidt, og præsten sagde: " Hvordan mon nu den unge frøken vil komme over begyndelsen? " - Det skal nok gå for hende " mente Jensen. Jeg begyndte med at uddele sangbøgerne (det var Morten Eskesen) og bad

børnene slå op og synge: Et jævnt og muntert virksomt liv på jord. Derefter sagde jeg vist nok omtrent således: "I synger denne sang kønt og kraftigt, så det er en fornøjelse for mig at høre det her i Chicago så langt fra sangens hjemsted. Men det gælder, om vi virkelig forstår og virkelig vil leve, som disse rige og varme ord siger. Nu, jeres lærer rejser bort, står jeg her for at fortsætte hans gerning og hjælpe jer til, at i bedre lærer at forstå dette - leve et rigt, dansk liv i jert hjem, og her i vor skole, hertil vil vi hver dag bede vor gud hjælpe os". Så gav jeg børnene et 5 minutters frikvarter, og jeg lagde på hvert bord papir til at afskrive skoleskemaet - dette havde jeg udarbejdet aftenen forud. Børnene kom på plads, afskrev skemaet, derefter regnede de hver to prøveregnstykker. Derefter gav jeg skolen fri til næste dags morgen kl. 8. Således formede begyndelsen sig. I undervisningen fulgte jeg til dels den metode, jeg selv havde lært på Athenæum - den undervisningsanstalt, jeg havde frekventeret. Pastor Nielsens datter Thyre, ca. 15 år gammel var min lille hjælper. Hun var den fødte lærerinde, tænkte jeg tit, og jeg vurderede hende ikke forkert. Hun var så glad for at hjælpe til med at efterse regneopgaver og på den største af de sorte tavler give de forskellige afdelinger ny opgaver til næste dag. Jeg måtte have børnene i 3 hold, dette krævede utrolig agtpågivenhed. Om lørdagen havde skolen fri, så måtte jeg tage ud til en lille koloni af danske vest for Humboldt Park. Dette var der nu ikke ret megen fornøjelse ved, især i førstningen, for hvad kan sådan en smule danskundervisning dog føre til, tænkte jeg. Det var mest børn, der om et eller to år skulle konfirmeres på dansk, altså gå til præst og derfor trængte de til hjælp både i religionsundervisning og i dansk. De danske familier derude var alle så elskværdige mod mig, og især om sommeren var spadsereturen derud en glæde, for så kønt og friskt landligt, som der var, havde jeg ikke før mødt det i Amerika. Denne plads lignede slet ikke den sump, South Chicago, jeg foran har beskrevet. Jeg vedblev hver lørdag at gå derud, indtil kredsen voksede, og de blev så mange, at de fik råd til at holde en lærer og således få dansk hverdagsskole, så helt omsonst var mine lørdags-ture ikke. Lærer Mikaelen, en Fynbo fra Vemming, blev den lille kreds' første lærer. Han var et meget godt menneske, beskeden og selvforglemmende. Han er forlængst afgået ved døden, men i den danske kirke har hans færd sat ham et kønt eftermæle. Han benyttede, husker jeg, sine fridage til at gå ind til min skole for at overhøre undervisningen. Heraf lærte jeg dette, at jeg i sin tid burde have været mere glad over at skulle sidde og høre og lære af Jensen. I min skoleprotokol så jeg, hvilke lærere der havde arbejdet her, den allerførste lærer i hverdagsskolen var Kr. Østergård. Han var meget afholdt i skolekredsen, men blev så forflyttet til Elk - Horn, Iowa som højskolelærer. Østergård har senere i mere end en menneskealder været præst i vort kirkesamfund. Derefter kom Peter Vig til Trinitatis - skolen, og efter P. Vig som gik til Elk - Horn, da Østergård flyttede derfra, kom Kristian Jensen. Han gennemgik i Chicago et semester på et teologisk seminarium, særlig for sprogets skyld. Kr. Jensen var lærer og tillige pastor A. S. Nielsens medhjælper i tre år, indtil jeg afløste ham i skolearbejdet. Søndagen var min travleste dag. kl. 9 formiddag i søndagsskole. Vi havde et par hundrede børn fra 6 til 15 år, altså var der brug for en hel flok lærere og lærerinder og en søndagsskoleforstander, Næsten overalt i Chicago var det i den tid læger, som var forstandere for de forskellige søndagsskoler. Jeg har en anelse om, at dette skyldtes en slags reklame på forretningens vegne. Vor søndagsskole holdtes i kirkens underetage. Vi havde en løjnant Seckenholt, en ca. 50 årig mand, til forstander. Han opsøgte mig min første søndag derovre på Westside og bad mig tage mig af ældste klasse, dette var en halv snes drenge og piger, som regel konfirmander fra sidste år. Jeg var ikke så glad derfor, men følte, jeg burde sige ja og tage fat. Efter vi først havde gennemgået et afsnit af Apostlenes gerninger fortalte jeg lidt kirkehistorie og endte med at gengive enten en lille legende eller en lille fortælling i tilknytning til det foregående. Mine lørdagsaftener brugte jeg til at forberede mig til søndagsskoletimen. Derefter når klokken

blev 10, måtte jeg op på galleriet at spille orglet til gudstjenesten. Til af-
tengudstjenesten spillede jeg sjældent, kun skærtorsdag aften var der jo
den store altergang, så spillede jeg orglet. Vi var mest om søndag aften
en sluttet kreds. Pastor N. talte fra midtergangen, han brugte sjældent at
gå på prædikestolen, når han tillige havde holdt formiddagsgudstjeneste -
Froprædiken.

For mig var dagene så rige, selv om jeg med ængstelse måtte sukke,
bare jeg dog magter at fylde denne plads. Og hvor højtiderne dog dejlige
her midt i menighedslivet. Her var tillige en del afveksling i min daglige
gerning. Deltagelse i skovture med menigheden om sommeren og juletræs -
fester og bassarer om vinteren. Ja, disse sidste fik jeg snart mere end nok af.
Det bedste af alt var min daglige skolegerning - kun ikke arbejdet i ferie -
skolen.

Ferieskolen var jeg ikke glad for. Alle amerikanske skoler har ca.
10 ugers sommerferie. Det var blevet skikken, at de danske familier, som
tilhørte Trinitatismenighed, men ikke sendte deres børn i hverdagsskolen,
måtte have lov til at sende børnene i ca. 5 uger i ferieskole. Jeg gik efter
underhandling med skoleudvalget ind på at undervise disse ferie børn. Mine
sædvanlige børn måtte ikke gå i ferieskolen for ikke at blive ødelagt i mo-
ralsk henseende af de nye elever. Min amerikanske læge havde fortalt mig,
at af børn fra den amerikanske offentlige skole var de 98 pst. usædelige.
Disse ferie børn skulle betale mig hver 2 dollars for at kunne blive optaget
og underviste i de 5 uger. Betænkelig var jeg ved begyndelsen, men det gik
ellers ret godt, og jeg tjente herved nogle hårdt tiltrængte dollars. Dog var
det rart første mandag i september, at skulle begynde igen med mine egne
børn.

En dag stod en pæn, men sygeligt udseende kone i mit lærerværelse,
hun havde med sig 3 lyshårede småpiger, som hun gerne ville have ind -
meldt i skolen. - Forældrene var nylig tilflyttede, de var ikke menigheds -
medlemmer. Da moderen hørte af mig, at skolen var gratis for menighedens
børn, gik hun til formanden, for at hun og manden kunne blive indmeldt.

Disse småpiger sang hver en lille sang for mig, alle 3 havde de en
god sangstemme, især den lille mindste tog mig helt om hjertet, da hun så
frejdig sang: Der er i himlen en dreng så smuk. - Disse småpiger blev
altså indmeldt, de var fra et meget fattigt hjem, men blev holdt så rene og
nydelige. Dog en morgen mødte de en halv time før skoletid, og de så me-
get forkomne, snavsede og uredte ud. " Hvorfor kommer I til skole uden
at være gjort istand? " spurgte jeg den ældste. " Fordi vi blev sendt bort
af den fremmede kone, der skulle lægge mor hen i en kiste, " lød svaret.
Jeg fik børnene ind i det siderum, hvor der var vandhane og vaskekumme,
og vi gjorde det bedst mulige ud af toilettet, og den største sendte jeg ef-
ter en pose blødt brød hos bageren. De små stakler havde ingen mad få -
et siden eftermiddagen forud. Jeg søgte selvfølgelig straks over til pa-
stor Nielsen. Han blev meget stille, da han hørte min beretning. Han stod
netop parat til at gå ud til dette hjem. Sent om aftenen forud havde man -
den nemlig hentet præsten til den syge kones dødsleje. Hun var rede til
at drage herfra, men var dog så bedrøvet og bekymret for sine småpiger
og gentog stadig: " Hvordan skal det dog gå med mine stakkels børn. "
Pastor Nielsen sagde til hende: " Deres små børn vil vi nu lægge over i
Vor - herrer hånd, og De må stole på mit ord: Vi her i menigheden vil
tage os af de små og give dem et hjem, så godt vi formår det. De kan ro -
lig dø uden bekymring for børnene og være helt forvisset om, at jeg skal
holde dette løfte. " Efter nydelsen af nadveren sov den syge kone altså
ind hen på morgenstunden, fortalte den ældste pige mig.

I middagsfrikvarteret talte jeg med en rar grossererfrue fra vor
kreds. Hun havde selv et par børn, og glad gav hun mig noget tøj til de
små. Det hele kom let i lave. Jeg omsyede tøjet, og hvad der manglede
købte jeg, idet den danske grosserer gav mig frie hænder til at købe det.
Børnene mødte tidlig hver morgen, gjorde toilette i det lille kammer og

kom glade og rene hen til deres glas mælk og hver tre brunsvigere.

Efter skoletid måtte de atter skifte tøj og iføre sig deres gamle, dog var de først oppe hos grossererens at spise middagsmad. Det pæne tøj blev lagt i skabet til næste morgen. På denne primitive måde gik 2 a 3 uger. Så havde præsten børnehjemmet parat i en lejet 1. sals lejlighed. En ældre kvinde ansøgte om at blive antaget som mor på hjemmet, der kom nogle flere forældre - eller moderløse børn til. Det gik ikke helt godt med den første plejemor, hun var hård og streng, særlig mod de to største børn, de kom i skolen og bar mærker af plejemors hårde hånd. Præsten var meget ked af dette, men så fik han fat i et ægtepar. Manden, murermester Bach passede sit håndværk, mens Mrs. Bach passede børnene, og denne gang var det et heldigt valg. I mange år var disse gode mennesker far og mor for en stadigt voksende børneflokk til lykke for børnene og til stor glæde for menigheden.

Således begyndte vort første danske børnehjem i Amerika, det var i året 1884.

Pastor Nielsen ønskede somme tider, at jeg skulle følge med ham ud på amtssygehuset, og det blev efterhånden til, at jeg hver fjortende dag måtte en tur alene derud, hvad jeg ellers var noget beklemt ved. Hos portneren fik jeg rede på, på hvilke gange og stuer, der lå danske patienter, og jeg måtte altså tage mod til mig, og gå ind til dem, men jeg tænkte tit, nu bliver de skuffet, når det kun er mig, der kommer, derfor skyndte jeg mig altid at hilse fra pastor Nielsen og sige, at han kom meget snart derud. Jeg uddelte lidt danske blade bl. a. " Kirkelig samler. " Og jeg læste søndagsevangeliet for dem, og sang et par salmer i tilknytning dertil, eller andre salmer efter deres ønske. Og jeg tilbød også patienterne at skrive til deres slægtninge, hvis de ønskede det. Jeg ved slet ikke, om de to timer, jeg var derinde, havde nogen betydning, men jeg gik dog altid glad hjem derfra.

Efter at jeg havde været et par år ved skolen, fik jeg meget lyst til at gæste Danmark i en ferie, og ville derfor helst slette ferieskolen i den sommer. Skoleudvalget ville helst at jeg skulle udsætte min ferie til næste år, for nu gik det hele så godt. De så det som en udvej, at vi måske kunne formå lærer Jensen til at komme fra Elk - Horn, hvor han havde 4 måneders sommerferie, og afløse mig under min rejse. Det var pastor Nielsen, der foreslog dette.

Mit bekendtskab med lærer J. Chr. Jensen.

Som jeg allerede har fortalt, så jeg Jensen første gang den dag, jeg sammen med hans 2 venner trådte ind i det store skolelokale, og vi blev lidt kendt i den følgende tid. Han var en tavs og stille mand, og dybt religiøs. Jeg var meget lidt indladende overfor ham, men jeg havde tillid til ham. En dag da vi talte sammen om skolen og min eventuelle overtagelse af den, sagde jeg: " Jeg er ikke helt modig ved det, for jeg synes, at det lader til, at De er lidt betænkelig, mon her er forhold, som jeg ikke ville kunne magte, prøv at se helt bort fra mig, og forestil Dem, at det var Deres søster, som ville overtage skolen, ville De så råde hende til at overtage pladsen? " Han stod lidt, men svarede så fast og sikkert: " Ja, det turde jeg godt, for jeg er ikke betænkelig ved at lade Dem overtage skolen, men jeg er blot bange for, at den kære pastor Nielsen vil lægge lidt rigeligt på Deres skuldre, og De ser ikke ud til at have overvældende kræfter. Livet her i Chicago tærer på en, og De er jo ualmindelig lille og spinkel. Pastor Nielsen taler om at få Deres hjælp i flere retninger. " Jeg svarede: " Jeg er ikke bange for at tage fat, og vil kun være glad, hvis jeg dur dertil. Jeg glæder mig til skolearbejdet, og når De råder mig dertil, tager jeg fat med godt mod. "

Det varede ikke længe, før jeg blev kendt med en del af forældrene, dog ærgrede det mig, at både pastor Nielsen og flere i menigheden drillende antydede, at der nok blev et parti af lærer Jensen og mig.

Dette frastødte mig, og derfor var jeg meget reserveret over for ham, skønt der så sandt ikke var nogen grund dertil. Han var altid naturlig og ligevægtig. Jeg var bange for, at nogen skulle komme med disse taktløse hentydninger også til ham. Engang da Jensen var syg, sagde pastor Nielsen: "Stakkels unge mand, han ser så fortrøstningsfuldt på fremtiden, men han kommer næppe tilbage fra Danmark igen, for han er mere syg, end han selv aner, og lægen siger, at hans hjerte er så svækket, at han næppe lever ret længe." Dette gjorde stærk indtryk på mig. En dag lige før han skulle rejse fra Chicago, kom han for at pakke sine bøger, da gik jeg ned for at sige farvel til ham, jeg sad ved mit kateder og skrev breve, mens han pakkede, men jeg opdagede, at han allerede var gået, og efter jeg havde ventet en tid, gik jeg hjem. Men få meter fra skolen kom han kørende sammen med den mand, der skulle afhente hans bagage. Jeg fortsatte roligt min gang, og råbte kun farvel til ham: hvor ville jeg dog gerne have gået tilbage til skolen, men jeg syntes ikke, det var værd, at den danske fragtmand skulle se det, det kunne nemt give anledning til sladder, altså gik jeg hjem. Min veninde sagde: "Nu har kateketen siddet her i halvanden time og ventet Hansen". Jeg svarede skødesløst: "Jeg har råbt farvel til ham". Og så gik jeg ind til mig selv, men var meget utilfreds med situationen.

Jensen skrev 2 gange til mig under sit Danmarksophold, og jeg besvarede brevene. Biskop Skat Rørdam, der var formand for Dansk - Amerikansk mission, bad ham om at afkorte sit Danmarksophold, da hans helbred nu igen tegnede ret godt, så han måske sidst i november kunne blive pastor Vigs efterfølger på Elk - Horn højskole fra den 1. december. Dette vidste jeg fra bladene, Dannevirke og højskolebladet. En morgen hørte vi nogle lette hurtige trin i skolegangen efterfulgt af en kraftig banken på døren. Børnene hviskede: "Det er Jensen, der kommer". Og ind trådte han let og glad og så ud som sundheden selv. Jeg gav frikvarter, og børnene flokkedes om ham. Så gik vi ind i lærerværelset. Hvor var han glad ved at være kommet tilbage, og han sagde: "Hvor er jeg glad ved, at skolen går så godt, nu kan jeg rolig tage ud til Elk-Horn, for er jeg nu overflødig". Han var i det hele taget mere livlig end før. Da jeg om eftermiddagen kom ind i lærerværelset for at ordne mig til hjemturen, sad han derinde dybt begravet i sine aviser og de kirkelige blade, han hilste noget adspredt. Og jeg tænkte: "Han er alligevel den samme tværdriver som før, han rejste". Et par dage efter var det taksigelsesdagen, det var sidste torsdag i november, og der blev holdt gudstjeneste. Om morgenen før gudstjenesten traf jeg Jensen nede i et af lokalene, jeg hilste ham fra min værtinde Mrs. Olsen, at hun meget gerne ville tale med ham. Måske han kunne nå at besøge hende nu, "Nej, jeg vil i kirke", svarede han. "Ja det vil jeg også, men der er jo en halv time til, og nu går jeg hjem og hvis De går med, kan jeg vise Dem vejen, for Olsens er min vært". Han synes vist godt om mit forslag, og vi gik hen imod Olsens hus, og lige udenfor bygningen, traf vi en af hans venner, den tidligere pedel, han sagde muntert: "Nå der er i begge to, nu nytter det ikke, at i protesterer". Jeg lod, som om jeg ikke forstod noget, jeg skyndte mig hen ad fortovet og overlod til Jensen at give den torskemund besked. I det jeg gik op af trappen, indhentede han mig, men jeg ville ikke komme ind i kirken ifølge med ham, og gjorde mig derfor et ærinde ned til skolen. Efter gudstjenesten var jeg indbudt til middag hos en familie Hansen, og jeg vidste, at Jensen også kom. Hansen og Jensen stod i entreen, da jeg kom. "Hvordan er De kommet hertil", spurgte Jensen, jeg så efter Dem efter gudstjenesten, men kunne ikke få øje på Dem, så jeg har allerede fortalt Mrs. Hansen, at De kom nok ikke". Efter middagen spillede jeg på klaver til børnenes sang. Jensen sad i kontoret ved siden af og skrev Danmarks-breve, og døren stod åben til daligstuen, hvor vi sad. Så holdt jeg op med at spille, og sagde, at nu måtte jeg gå, for jeg havde noget at gøre inden aften. Jensen kom ind og sagde: "Det er vel nok noget snyderi, her har jeg siddet og skrevet i galop for at blive færdig, så jeg kunne komme ind og høre på Deres musik, og så vil De gå nu". "Ja, men vi ses jo i aften, for De skal jo tale i skolen, så derfor farvel", sagde jeg. Jeg gik hjem, men sad hele eftermiddagen

og ærgerede mig over, at andre menneskers taktløshed var skyld i, at jeg altid følte mig så ufri overfor ham. Om aftenen fulgte jeg med fru Jakobsen til mødet, hun havde altid været meget ihærdig til at bearbejde mig til at forlove mig med hendes svoger en ung mekaniker, der dog ikke faldt i min smag. Han opførte sig altid forlegen og kejtet over for mig, og jeg afviste ham. Da fru Jakobsen og jeg havde taget plads i salen, og Jensen trådte op på talerstolen, hviskede hun til mig: "Han er køn, og nu forstår jeg bedre, hvorfor De ikke vil have min svoger". Nej, ti dog stille, De forstår ingenting, " svarede jeg. Jeg hilste slet ikke på Jensen denne aften, ja, jeg så ham ikke i de næste fem fjerding - år, vi skrev til hinanden nogle gange, han søgte oplysninger hos mig om musik og bøger. Året efter tænkte jeg på at få en Danmarkstur, som før fortalt. Og vi blev enige om, at han skulle vikariere for mig i 4 måneder fra august til november. Han prøvede dog på, at få mig til at opsætte turen, og han skrev i sit sidste brev, at han meget ønskede at træffe mig, inden jeg tog bort for at høre noget om skolen. Åh ja, tænkte jeg, den skole er det eneste han bryder sig om. Det var særlig den "gamle", der ønskede at have Jensen som vikar. Pastor Nielsen blev kaldt den "gamle" overalt i de danske menigheder, han var formand for dem alle i U.S.A. Det er forståeligt, at han gerne ville have Jensen som min vikar, for herved fik han jo selv megen hjælp i menighedsarbejdet, de 2 arbejdede så godt sammen.

Jeg skulle rejse fra Chicago sidste uge af juni. Jeg havde sangkoret samlet hver fredag aften, hvor jeg gennemgik salmerne til om søndagen og de flerstemmige messesvar. Den sidste fredag aften var jeg noget træt og tung - sindig, jeg gennemgik det hele med koret, som jeg plejede, men der var en sær uro over flokken, damerne sad med overtøjet på, og så snart vi var færdige, forsvandt de uden at sige farvel til mig. Jeg bad vor bedste tenor doktor Th. Nielsen slukke gassen i det ene lokale, mens jeg slukkede på galleriet, og jeg gik så over i skolelokalerne, og der var helt bælgmørkt og musestille, idet jeg kom derned, tændtes lyset pludselig, og en hel flok festklædte mennesker, sangkoret altså, stod omkring mig, og råbte i kor: "Surprise for Miis Hansen. Et festligt bord var dækket, doktor Nielsen bød mig armen og førte mig til bords. Ja dette var en rigtig Surprise. Under min kuvert lå en konvolut, den indeholdt penge til Danmarksturen. Festen varede til kl. 24, 30 med både taler og sange. Om søndagen var jeg i kirke og til alters, pastor Nielsen holdt en smuk lille tale til mig fra alteret, og ønskede mig alt godt, og bagefter sang vi den dejlige gamle salme: "Farvel, farvel udlændighedsland." En del af mine venner var på stationen, da jeg forlod Chicago, og da vi senere holdt ved en station midt i byen, kom også nogle af dem jeg havde kendt tidligere for at sige farvel til mig.

På skibet var vi en hel del unge, der fulgtes ad. Vi havde det meget fornøjeligt sammen. Vi lå stille i Kristiania et helt døgn, vi tog ture i omegnen og endte oppe på Sankt Hanshaugen om aftenen kl. 9. Det var lyst næsten til midnat, men hvor var jeg træt, da vi endelig kom ombord, jeg sov som en sten, til vi var midt nede i Kattegat. I København var jeg kun et par dage. Jeg traf min morbror proprietær Thomsen fra Riddersborg derinde, og vi fulgtes ad til Nakskov, der tog far imod mig, og jeg havde det rart hjemme den sommerferie.

Mine forældre ville nødig, at jeg rejste tilbage til Amerika igen, men det havde jeg lovet min skolekreds, og derfor havde jeg også taget retur - billet. Far ville gerne have beholdt mig som hjælper i skolen, da han ellers skulle have hjælpe - lærer. Provst Tobiessen støttede min far i dette, og syntes også, at jeg skulle blive hjemme, men jeg kunne ikke tænke mig at sige mig løs fra mit arbejde i Trinitatis menighedsskole. Dertil kom, at jeg også fik brev fra Jensen, der bad mig om at komme tilbage, og med tiden blive hans hustru. Dette brev kom den sidste torsdag i november, Amerikanernes tak - sigelsesdag, Nu måtte jeg fatte en beslutning, enten føje mine forældre, og blive herhjemme og vente på, at Jensen kunne komme herover, så vi kunne blive gift, og bagefter følges ad til Elk - Horn, eller også tage tilbage straks og genoptage mine pligter ved skolen, indtil jeg af åre kunne tage til Elk -

Horn. Jeg fik da tilladelse af mine forældre til at rejse, selvom det blev hovedkulds. Skibet skulle afgå fra København den 8. december. Jeg havde trukket tiden lidt for længe ud, fordi min yngste søster var alvorlig syg. Jeg kunne ikke beslutte mig til at rejse, før den værste fare var overstået. Men kort efter at jeg havde fået Jensens brev, gik det bedre med min søster. Så tog jeg bestemmelsen, og var glad ved at kunne tage tilbage til min vante gerning. Det var en stor hjælp at vide, at der var brug for mig derovre. Jeg telegraferede da til pastor Nielsen: Kan komme til jul. Og til min glæde fik jeg næste dag svartelegram: Tak og velkommen. Nu blev jeg rolig i sinde, og det var slet ikke svært at sige farvel denne gang. Jeg tænkte jo, at jeg engang ville komme tilbage sammen med min ægtefælle, men det var svært for min familie i øjeblikket. Min søster Charlotte var i København for at læse, og min ældste søster Mathilde fulgte mig derind, så vi tre søstre var sammen den aften og nat. Der var så mørkt og øde nede ved skibet næste formiddag, vi var kun 35 passagerer. Jeg havde billet til anden klasse, men proviant – for – valteren kom og bad mig flytte over på første, da det var så besværligt at skulle holde anden klasses kahyt kun for en enkelt passager. Mine ting blev altså flyttet over til første klasse. I Kristiania kom der to nygifte ægtepar med, vi var altså 5 på første klasse, og på mellemdæk vist nok 30 passagerer. Kaptajnen var en prægtig mand, lægen ligeledes, førstemaskinmester var også meget rar, dem spiste vi sammen med, vi havde det som en lille hyggelig familie. Vi fejrede juleaften på havet, og den forløb meget hyggelig. Senere blev vejret meget hårdt, vi mistede skruen, og anden juledags morgen mistede vi alle sejlene, de var sat op for at hjælpe på sejlsæden, anden juledag gik en stor kabys også overbord, det var meget uhyggeligt, søvandet siledede ned ad de hvidlakerede vægge i spisesalonen, hver gang bølgerne slog over skibet. Vi sejlede med nødflage oppe, og var alle meget søsyge. Jeg lå i køjen og forsøgte at holde mig fast ved to læderremme, der var spændt omkring de tykke messingstænger, men hver gang skibet gjorde en pludselig krængning, faldt jeg alligevel på gulvet, hvor vandet ustandselig skulpede hen over linoliet, jeg rutchede fra den væg til den anden, når der blev et lille ophold, krøb jeg op i køjen igen. Våd som jeg var og fast besluttet på, at nu skulle jeg holde mig bedre fast, men ak, et øjeblik efter, lå jeg atter nede på gulvet. Således gik der en hel dag, jeg følte mig meget syg, og var desuden meget øm og forslået. Hjælp var der ikke at få, den ene af vore tjenerer var den morgen skyllet overbord af en styrtsø, og kom ikke op mere. Skibslægen var en gammel 70årig mand, han vovede sig slet ikke ud over dækket, jeg havde sendt bud til ham, for at få noget til at styrke mig på i min elendighed, men han lod svare, at han ikke turde vove sig ned til min kahyt. Kaptajnen lod spørge til mig næste dag, og jeg fik lidt mod igen, jeg stod op og fik noget tørt tøj på, pakkede mig godt ind, og en af tjenerne fulgte mig op til kaptajnen, han sagde, at jeg ikke skulle være ængstelig, for nu kom der nok snart hjælp. En kuldampere havde set vort nødflage, og ved hjælp af små signalflag, havde kaptajnen samtalt med ham. Kuldampere lovede at hente hjælp, og sejlede så fra os, og vi måtte fortsætte uden ordentlige styregrejer. Først næste dag hen mod aften kom hjælpen. To kuldampere blev med jernkæder spændt for og bag vort skib, og de trak, eller rettere ek-sede os ind i havnen. Dette varede flere dage inden vi på den måde nåede New York. Jeg havde første klasses billet fra New York til Chicago, men jeg tog alligevel med imigranttoget, for jeg var ikke dristig ved at rejse alene, så medtaget, som jeg var efter turen. På toget kom jeg i selskab med en cand. pharm, en ung lærersøn fra Sønderjylland, han skulle også til Chicago. Han var immigreret for at undgå at komme i tysk soldatertjeneste. Denne unge mand hørte jeg senere fra, han havde det strengt i den første tid, inden han fik fat i noget arbejde, og han søgte råd og vejledning hos mig. Jeg blev så glad, da han nogen tid efter opsøgte mig i min skole, han fortalte, at nu havde han fået arbejde, hvor er det strengt for en fremmed, at være arbejdsløs i en by som Chicago. Jeg nåede Chicago den 31. december, og efter, at jeg havde hjulpet den unge farmaceut med at finde det danske hotel, tog jeg med sporvognen ud til præsteboligen. Det var tidlig om morgenen, kl. var kun halvtotte, fru pastor

Nielsen lukkede selv op for mig, og modtog mig kærligt. Lidt efter hørte vi bare børnefødder på vej ned ad lofttrappen, og en stemme spurgte: "Mor hvem er det, jeg synes, jeg hørte Miss Hansens stemme". Det var min lille yndling, lille Nicolaj, han var omtrent 9 år gammel, hvor så han sød ud i sin lange nat - skjorte, han kom hen og drak sin morgenkaffe sammen med os, og sad ved siden af mig. De andre søskende drillede ham tit med, at han ikke kunne vente med at se mig, til han havde fået tøjet på, men Nicolaj så skælmisk op på mig, måske lidt flov, når de drillede ham, men sagde: "Gør det vel noget Miss Hansen". Se - nere kom præsten ned og begge pigebørnene, og hele familien samledes til morgenandagt, Hvor følte jeg mig glad og lykkelig over, at jeg nu var kommet til - bage til mit kære arbejde igen. Den 4. januar begyndte jeg på skolen, og jeg syntes, at det daglige arbejde gik så let.

Den 30. januar kom Kristian ind fra Elk - Horn. Han havde bedt mig om at gå ned til skolen den lørdag eftermiddag for at mødes med ham der, jeg tog nemlig ikke mere ud til kredsen ved Humbold park, der havde de nu hver - dagsskole, og lærer Mikaelen var ansat som lærer. Jeg gik altså hen i skolen den lørdag, men derinde traf jeg desværre pastor Nielsen, som lod til at have meget god tid. Jeg blev hed om ørene ved at tænke på, at Kristian pludselig kunne træde ind, men så fandt jeg på at sige: "Jeg går op på galleriet, for at spille nogle nye præludier igennem". "Nå, ja gør blot det", svarede præsten, og belavede sig på at gå. Jeg sad så deroppe og spillede. Jeg vidste, at Kristian straks kunne høre, hvor jeg var. Noget efter hørte jeg trin på trap - pen, først på første afsats, senere anden afsats, til sidst kunne jeg høre, at han var oppe på galleriet, og så rejste jeg mig. Vi mødtes altså for første gang i den kære Trinitatis kirke, og det var dejligt, men vi havde alt for lidt tid. Kristian sagde, inden vi gik ned: "Skal vi ikke gå over til præstegården, og fortælle pastor Nielsen, at vi har forlovet os". "Nej", Kristian, svarede jeg, "lad os hellere vente til i aften, nu skal du først med mig hjem og spise frokost. Min værtinde venter os, for jeg sagde, at jeg i dag kom med en gæst". Om eftermiddagen gik vi hen til en familie Kristian Hansens, som var Kristians bedste venner, de boede på Paulinastreet, og var også mine venner. Vi havde det meget hyggeligt, men kl. otte brød vi op, og gik hen til pastor Nielsen. Han lukkede selv op for os, puffede mig ind i sin stue, stillede sig foran mig, og sagde, idet han efterlignede mit tonefald: "Åh nej, Kristian lad os hellere ven - te til i aften". På den måde fortalte han mig, at han havde stået dernede i en krog, og hørt vores samtale, mens vi gik ned ad trappen. Den aften var der fest i "fars" stue, vi var kun sammen med præsten og fru Johanne, men Mary, Thyra og alle børnene sagde: "Vi synes slet ikke, det var morsomt, for de kom slet ikke ind til os". Præsten havde lukket døren for dem, men næste dag om søndagen var vi indbudt til middag efter gudstjenesten, og da blev vor forlovelse dekla - reret, da synes også de unge, at det var fornøjeligt.

Menighedslivet i Chicago greb mig stærkt, og det var først her, at jeg fik forståelsen af "de helliges" i fællesskab, men i særdeleshed, var jeg en stille tilskuer til livet i præstegården, jeg har aldrig senere mødt mage til nøjsomhed og kærlig omsorg for hinanden som her, fru Johanne Nielsen var blid og elskelig både som mor og husmor, hun trængte ikke til at gøre sig bemærket, nej, hun var den mest ydmyge kvinde, jeg har kendt, Hun havde i høj grad sine børns fortrolighed. Pastor Nielsen var som en far for mig, det var han for alle unge i menigheden, og han var elsket af utallige rundt om i U. S. A. Da vi senere kom til Elk - Horn, besøgte han os engang, og dette be - søg var en meget stor glæde for os. Det var et strengt liv for ham at være præst for de mange små menigheder rundt om, og tit kom han efter sine rejser helt træt og overkørt hjem til fru Johanne. I Chicago måtte han besøge de sy - ge og fattige rundt om på tagkamre og i baggårde, hvor sygdom og fattigdom laster, og nød råder, men fru Johanne tog så kærligt imod ham, han delte alt det mørke og tunge, som han mødte, med hende, de to var enige om, selv at undvære, for bedre at kunne hjælpe andre, ja, undvære andre, den kunst have - de livet lært den kære fru Nielsen, Jeg undrede mig tit over, at der virkelig fandtes så stor og uegennyttig hjælp, som den, der rådede i præsteboligen.

Også børnene og de unge i hjemmet fandt det kun rimeligt, at far gav og gav, men synes vist nok, at far ikke helt forstod, at også de kunne trænge til et og andet f. eks. at de i klædedragt gerne ville ligne de andre unge. Ja, præstens børn lærte tidligt at forsage, jeg tror, at ingen fremmede kendte præstefamilien så godt som jeg, og jeg ved, at min bedømmelse af dem er rigtig. Den ene datter Mary var usædvanlig dygtig, hun forstod med meget små midler at sy alt deres tøj, de var altid meget nydeligt, men enkelt påklædt, de var også opfindsomme på flere felter, det gjaldt jo altid om at spare deres kære far for udgifter, ja, livet der i præsteboligen har for mig været som en ledestjerne. De 2, præsten og hans Johanne, var begge mestre i den kunst at skabe lykke om sig, de var mennesker, som kunne tåle at ses i hverdagstøj i deres daglige færd. A. S. Nielsen stammede fra Brønderslev. Han ville gerne i sin ungdom have lov til at læse, han havde et par år gået på en privatskole for at lære lidt sprog, men faderen syntes ikke, at han havde råd til at lade sønnen studere, men satte ham ind i sit skrædderværksted, men da han var udlært forlovede han sig med en nabo - datter, den smukke lyslokkede Johanne. A. S. Nielsen rejste derefter til Norge, hvor han kom ind på en skole, han ville gerne have læst til præst, men det var der ingen udvej for. Han kom atter til Vendsyssel, og blev grebet af Indremission, og fik tilbud om at blive indremissionær, det var han en tid, men så fik han forbindelse med nogle Grundtvigske præster, de fik stor indflydelse på ham, og gennem dem hørte han, at man tænkte på at udsende lægmandspræster til vore landsmænd i Amerika, og efter at han havde haft et ophold på Ryslinge højskole, blev det bestemt, at der skulle sendes 3 mænd til Amerika i 1870, og A. S. Nielsen blev en af dem. Han var dengang gift med Johanne, og det var strengt for dem at måtte skilles for en tid. Hun måtte blive i Vendsyssel, mens han rejste, vist nok sammen med pastor Grove Rasmussen. Denne vendte snart tilbage til Danmark, men A. S. Nielsen følte, at herovre i Amerika lå hans fremtidsgerning. Han gennemgik et kursus på et seminarium, og året efter kom han hjem for at hente sin Johanne. De fik et rart hjem, og en herlig gerning som præstefolki Cedar Falls i Iowa. Efterhånden blev der udsendt flere præster til Amerika. A. S. Nielsen var i Cedar Falls i en længere årrække. Han blev udnævnt til formand for de danske menigheder. I midten af firserne var der ca. 50 danske menigheder. og A. S. Nielsen var højt skattet som deres formand, hver sommer var han på rundrejse til disse menigheder i ca. 2 måneder. Han var blevet forflyttet til Chicago som pastor Heibergs efterfølger, det var et strengt arbejde for ham, der dengang var i halvtredserne. Da jeg i 1883 lærte ham at kende, kunne han have trængt til at have beholdt Kristian Jensen som sin medhjælper, men det kunne ikke lade sig gøre, da der var brug for Kristian i Elk - Horn.

Lærer J. Kristian Jensens livsførelse.

Hans forældre var Jens Kristian Spendsen og hustru Birgitte Horn - bæk. De stammer begge fra en bondeslægt fra Randerseggen. Som nygifte købte de en lille ejendom i Tårs i Vendsyssel. Manden døde da han var 30 år gammel på grund af et ulykkestilfælde. Han havde en tyr, der en dag blev vild, den væltede ham, og trykkede hans brystkasse. Efter et sygeleje på et par måneder døde han som følge deraf. Der var dengang 3 børn i hjemmet, og 10 uger efter mandens død fødte hustruen sit fjerde barn, det var Kristian, som altså aldrig har kendt sin far. Enken havde det meget strengt, hun solgte gården, hvorpå der var en del gæld, men hun beholdt en lille hedelod, hvorpå der blev bygget et lille hus til sig og børnene, samt et skur til et par får og til tørvæne. Hun stred for føden med at væve, hvad hun var meget dygtig til, men kunne dog ikke holde nød og fattigdom borte. Så snart drengene kunne løfte en vogterkæp, blev de sendt ud at tjene. Da Kristian

var 7 år gammel, blev moderen baptist, i de år havde baptisterne megen fremgang i Vendsyssel. Hans ældste søster Signe kom over på en lille gård til en faster, der ikke selv havde børn. Her blev Signe opdraget og fik senere gården, hun blev ikke baptist, det blev derimod de andre 2 søskende, en bror og en søster, der blev gendøbte. Kristians lærer var glad for den opvakte dreng, og talte alvorlig med ham angående bap - tismen, som Kristian ikke var hel glad ved at skulle ind i. Moderen satte altid børnene i tjeneste hos baptister, hun ville jo føre børnene fra verds - lighed til den rette kristendom. Da Kristian var nær ved 13 år, gav hans lærer ham en bog at læse, den hed: "Hvorfor jeg ikke vil være baptist", og var skrevet af en provst i Vendsyssel. Drengen læste dette skrift meget grundigt, han blev først meget urolig, men fik til sidst mod til at skrive et brev til sin mor, hvori han bad hende ikke at være ked af, når han nu måtte fortælle hende, at han ikke ville gendøbes til baptist, men gå til præst og blive konfirmeret sammen med sine kammerater. Moderen blev meget bedrøvet herover, hun sagde, at hun frygtede for, at han ville gå ad den brede vej. Både moderen og søsteren Marie skrev til ham der - om. Kristian gemte stadig de kærlige breve, som de sendte ham. Ude på marken gik dagene ensomt for den opvakte dreng, hans eneste bog var bibelen, som hans mor havde givet ham med, den blev hans kæreste læs - ning, og han læste den gang efter gang, især var han interesseret i at læse de ap - okryfiske bøger bag i det gamle testamente, de interesserede ham meget. Hans ret enestående bibelkendskab havde han senere meget gavn af, da han senere blev kateket hos pastor A. S. Nielsen. De vrang - villige baptistiske gårdmandsfolk var vrede på ham, fordi han ville spille den kostbare tid med at gå til præst, men drengen holdt stand. Han måtte altid løbe i trav for at nå at komme til konfirmationsforberedelser. På selve konfirmationsdagen måtte den fattige dreng gå alene til kirke. Da han løb hjem fra kirken, hørte han, at 2 koner sagde til hinanden: "Nej se dog, det er jo den dreng, der inde i kirken var så skrap til at svare". Det var et helt lyspunkt for ham, at konerne havde kendt ham. Han må - te skynde sig hjem for at komme i sit arbejdstøj, han skulle jo ud at vogte og gik ud på marken med sin mellemadspakke, han var dog glad og følte sig forvissat om, at Gud ville hjælpe ham videre frem. Det stod for ham som den aller største lykke, hvis han engang kunne blive skolelærer, men han talte aldrig om det til andre undtagen til tante Hornbæk i Hjørring, som han en tid som lille havde været hos. Tante Hornbæk havde en grundt - vigsk veninde, som hed fru Høyer, og Kristian fik bud om, at fru Høyer ville se ham. Ved afskeden sagde hun til ham: "Jeg skriver nu til en god mand forstander Ernst Trier i Vallekilde, jeg tror, at han nok kan finde noget, der passer for en lille mand som dig". Den aften følte Kristian sig så forunderlig glad. Kort efter kom forstander Trier til Hjørring for at holde møde. Kristians mor fik bud om at komme ind og tale med Trier, og hun og drengen fulgtes ad derind. Moderen gav sit samtykke til, at han til november skulle over til Vallekilde, selv om hun var meget betænkelig ved det. Hun sagde til Trier, at hun var bange for, at Kristian skulle komme ud i verdslighed, når han kom så langt væk fra hende og sin familie, hun var bange for, at han ikke selv kunne vælge det rette, han ville altid hel - lere sidde inde og læse om Holger Danske end følge med os andre til møder og opbyggelse. Trier forstod godt den bekymrede mor, men bad hende i den sag stole på gud, han vil sikkert give Kristian alt det gode i livet, som han kunne tåle. Moderen gik dog noget mismodig hjem, for Trier havde slet ikke talt noget om, om drengen skulle have nogen løn derovre, eller hvad hans mening ellers var, om han skulle ud at tjene eller i lære, og hvem skulle sørge for hans klæder og andre fornødenheder, hun var bange for, at de havde gjort noget galt.

Derimod var drengen slet ikke bange for noget. Kort tid efter kom der brev fra Trier til fru Høyer, at den 2. november skulle en del karle rejse til Vallekilde, og dem kunne Kristian følges med, dette skete også. Hans mor havde købt et ur til ham, og havde efter bedste evne hjulpet ham med at få de nødvendige klæder.

Da de kom til Vallekilde, sagde Trier til ham: "Du er endnu for lille til at være højskoleelev, hvad er dit fulde navn"? Drengen svarede: "Jeg bliver kaldt Kristian Hornbæk, men er da ellers døbt Jens Kristian Jensen". Trier sagde: Ja, nu hedder du altså Triers lille Kristian Jensen", og siden den tid brugte Kristian ikke slægtsnavnet Hornbæk, for alle hans kammerater fra Vallekilde, Thune og Askov kendte ham kun under navnet Kristian Jensen, han synes ikke, at han kunne komme over at bruge slægtsnavnet, som hans familie i Amerika senere skrev som Hornbæk, men da hans børn skulle døbes, holdt han fast på, at de skulle døbes også med dette navn, hvad også skete.

På Vallekilde var der en ikke hel ung mand, der passede kreaturerne, han havde en lille hyggelig stue med kakkellovn, og til denne mand overlod Trier Kristian. Han skulle foreløbig sætte Kristian i arbejde. Drengen tog svært til med at vokse, han hjalp til både i haven og stalden, men altid var han inde til Triers foredrag, og aftenen tilbragte han i dagligstuen sammen med de andre unge. Alt dette var som et eventyr for Kristian, og Trier sørgede for ham i alle måder. Ja, alene det, at når han engang imellem en tid ikke havde fået talt med drengen, kunne han, når han mødte ham, trække ham hen til sig og sige: "Jeg holder så meget af dig lille Kristian". Da var det for drengen, som om livet i Vallekilde var lutter solskin.

Trier sendte ham en vinter på Thune landbrugsskole. Sommeren derefter kom han til Langeland hos en af Triers gode venner gartneren Rasmussen Rifbjerg. Og efter at han igen havde været en vinter på Vallekilde, blev det bestemt, at han skulle begynde sin uddannelse på Askov. Forstander Ludvig Schrøder, Askov havde oprettet et kursus for vordende dansk - amerikanske lægmands præster, det var vist et treårigt kursus og ifølge aftale med udvalget for dansk - amerikansk mission blev det ordnet sådan, at disse unge mænd skulle have ret til inden afslutningen at deltage i et kursus på universitetet. Af hans studiekammerater kan jeg nævne: Niels Dael, der senere kom til Sydamerika, Kristian Anker, P. Kjølhede, Barkholt, Poul Hansen, med flere. De fleste af dem blev sendt til Amerika. Og da der også snart blev brug for højskolelærere, da der blev oprettet danske højskoler, anbefalede Ludvig Schrøder, at de særlig godt kunne bruge Kristian ude på Elk - Horn, da han mere end de andre kendt til højskoleliv fra sit ophold på Vallekilde.

Mens han endnu som ganske ung var kommet til Vallekilde, kunne Trier en dag se, at han var meget bedrøvet, han har nok været 18 år. Trier spurgte, hvad der var i vejen og fik at vide, at den dag rejste hans mor og søster til Amerika, hans bror havde flere år været derovre, og havde nu sendt rejsepenge hjem til sin mor og søster. Trier sagde: "Det er trist, at jeg først nu får dette at vide, for ellers kunne du jo have rejst til København for at tage afsked med din mor." Følelsen af Triers deltagelse gjorde Kristian så glad, og han sagde, at det havde været alt for dyrt, og det gjorde heller ikke noget, at jeg ikke fik sagt farvel til mor, jeg kan jo skrive flittigt over til hende og mine søskende. Kristians slægt bosatte sig siden i Racine Wisconsin. Kristians bror, der havde udvidet sine kundskaber fik snart en lederstilling i den baptistiske kirke, og moderen blev leder af baptisternes søndagsskole. De havde medgang i det nye land, fik gode økonomiske kår, og deres efterkommere, det nye slægtled, er alle dygtige og gode mennesker. Kristian og jeg besøgte dem i Racine, men om søndagen gik vi hver til sin kirke, de gik til baptistkirken, og vi til den protestantiske Emauskirke. Jeg har stadig senere stået i forbindelse med Kristians slægt, og har haft store glæder heraf.

I påskeferien 1886 rejste jeg ud til Elk-horn højskole. Jeg blev fulgt til banegården af lærer Mikalsen skærtorsdag, men langfredag morgen nåede jeg til stationen Marne, hvor jeg skulle stå af. Kristian havde skrevet, at han ville stå på perronen, når toget holdt, så jeg var temmelig betuttet, da jeg stod alene på det øde trinbræt, stationen, en brun bjælkehytte, lå oppe på skænten, mine øjne søgte omkring i dette øde, og oppe på bakken lå der en lille klynge huse, dette måtte altså være byen Marne. Jeg gik op imod byen, og så et ret stort rødmalet hus med et stort skilt, hotel. Jeg gik derind, og bestilte morgenkaffe. Ti minutter efter trådte Kristian glad ind i skænkestuen, jeg var lidt forundret over, at han så let havde kunnet finde ud af, hvor jeg var, på genbohuset stod der nemlig også hotel og restauration. Hans første ord til mig var: "Det var godt at jeg i sidste øjeblik fik skrevet til dig, at hvis jeg alligevel ikke stod på perronen, skulle du blot gå op til det røde hotel og vente på mig der. Dette brev var ikke kommet til Chicago før min afrejse. Kristian gik ud og bestilte en varm frokost til os begge samt til kusken, som var pastor Ankers svoger, og samtidig afbestilte han min ordre. Vi sad og havde det rigtig hyggeligt, men jeg længtes kun efter at komme ud på den store farmervogn og køre ud på landet, men jeg måtte styre min utålmodighed, for både kusk og hestene skulle jo hvile sig, de var nemlig kørt fra Elk - Horn før kl. 4 om morgenen. Kristian og jeg tog os en lang spadseretur. Det var et ret veligt settlement, der var 4 - 5 - træhytter og en lille butik i et af hotelhuse, et postkontor var der også, og nogle jordhuse. Jeg så også et par farme, hvor de endnu boede i jordhuse. Jeg besøgte Marne 3 år efter, da var der dobbelt så mange huse, vi besøgte en af farmerfamilierne, hans danskfødte hustru blev senere min sygeplejerske, da jeg engang lå meget syg efter en abort, det var 7 måneder efter at jeg kom til Elk - Horn som nygift. Endelig kom vi afsted. Den på eftermiddagen langfredag så jeg Elk - Horn for første gang, skolen hed egentlig Leif Eriksens minde. Det var nogle store træbygninger, der lå i en have, men alt var så dårligt vedligeholdt, dog var der nogle lunde omkring skolen, der gjorde det mere hyggeligt. Der var da også en lille tilplantet have ved præsteboligen. Det var en lille by, 4 - 5 - andre huse og et postkontor, og desuden en kirkegård, og også en lille børneskole. Jeg tænkte straks: "Bare der var nogle kønne haver, og husene var frisket op med maling, så kunne her blive rigtig kønt. Vejen gennem settlementet var meget dårlig vedligeholdt, ja, et frygteligt søle, og endnu var der ikke kommet plankefortov langs husene. Farmerhusene lå ret tæt ved hinanden, da vi nåede Elk - Horn, og der var i reglen plantet en lille lund ved hver farm, derimod var det småt med haver.

Inde på skolen blev jeg budt velkommen af en ikke hel ung pige, det var skolens husholderske Kristine Hansen. Der var ingen af lærerne hjemme nu i påsken undtagen min kæreste. Jeg fik anvist et stort, men ikke ret hyggeligt elevværelse på første sal, men jeg var straks klar over, at heroppe turde jeg ikke bo alene. Jeg spurgte derfor Kristine hvor hun boede, og fik at vide, at hun havde sit værelse nede ved siden af køkkenet. Jeg havde set, at min dør ikke kunne låses, og sagde derfor til hende, at jeg ikke turde bo deroppe alene. Hun tilbød så at flytte sin seng op i mit værelse, og så var jeg beroliget. Dagene på Elk - Horn gik hurtigt. Kristian og jeg strejfede meget rundt i omegnen, og vi besøgte også nogle af farmerfamilierne.

Påskedagsmorgen oprandt med høj luft og solskin. Efter morgenandagten, som Kristian holdt, gik vi til frokostbordet, og jeg var lidt henne i Gladhjem i Kristians stue, der kaldtes Nordpolen, vi indøvede Haugs dejlige sang: "Hvorfor svulmer Weisefloden", som Kristian skulle synge ved skolens åbningsfest. Tiden var nær løbet fra os kl. 10 gik vi i kirke, Elk - Horn kirke var den første danske landsbykirke jeg havde været inde i, den var rummelig, men ret spartansk udstyret. Ved siden af indgangen var der indrettet et rum til mødre med småbørn. Udenfor kirken holdt en lang række vogne. Kirken var tæt pakket med tilhørere, og det var forbavsende at se, at forældre kom med alle deres børn, også de helt små, det kom vel af, at ingen derude havde pighjælp, så der var ingen til at passe de små derhjemme, derfor tog de

dem med. Dette at de små børn trippede ud og ind sammen med moderen, når den mindste trængte til at pusles eller få et lille måltid, al den ud- og indvandring forstyrrede slet ikke præsten, pastor Anker blev ikke nervøs heraf. Han holdt en god påskeprædiken. Min kæreste ledede sangen den dag, det plejede han at gøre, når han ikke selv var ude at prædike i andre settinger, når han var borte ledede børnelæreren Hans Petersen sangen. Efter gudstjenesten og middagen var vi inviteret til at gæste en ældre farmerfamilie sammen med lærer Petersen, her tilbragte vi en hyggelig eftermiddag, pastor Anker og hans gæst pastor Falk var også indbudt ligesom vi tænkte på at bryde op, trak det op til et heftigt tordenvejr, pastor Anker lod mig køre med dem hjem i sin vogn, og herrerne måtte gå til føds den 1, 5 fjerding vej, der var til skole. Vi for afsted i en voldsom fart, for han havde et par dejlige heste, og vi nåede hjem uden at blive gennemblødt, jeg tog ikke imod Ankers indbydelse til at gå med i præsteboligen, men foretrak at løbe over på skolen. Bælgmørkt var der ude som også inde, skolens yderdør stod og smækkede i blæsten, regnen havde oversvømmet entregulvet, kunne jeg mærke, da jeg trådte derind. Jeg forsøgte både i køkkenet og spisestuen at finde tændstikker, men fandt ingen. Til sidst var gulvet i spisestuen også påaskvådt, så jeg måtte sidde med fødderne trukket op på sædet, af stolen, hvor jeg sad. Således sad jeg og ventede på, at nogen skulle komme hjem, hvor var det uhyggeligt, kun lynene oplyste omgivelserne. En halv time eller mere gik, men der kom ingen. I mørket måtte jeg se at finde trappeopgangen, og jeg nåede da også op, og kom ind på det rette værelse, et lyn hjalp mig til at finde de to senge. Jeg var så gennemkold, at det var godt at få de våde støvler og strømper af, men jeg var blevet så kold, at jeg måtte tage også Kristines tæpper til hjælp, for at blive lidt varm. Jeg lå og lyttede til alle de sære lyde af stormen, der ruskede i døre og vinduer, døren i stueetagen blev ved med at smække op og i, først ud på morgenstunden faldt jeg i søvn. Ganske ene var jeg i den store bygning, og jeg tænkte: Dette tegner ikke til landlig hygge, gid jeg var i Chicago igen. Dog næste morgen var al uhyggen glemt, og humøret steg. Jeg skyndte mig nu ned, anden påskedagsmorgen var det, måske jeg kunne gøre nogen nytte, hvis husbestyrinden ikke var kommet tilbage, at lærerne var kommet hjem, havde jeg hørt om natten. Da jeg kom ned i spisestuen stod frokostbordet dækket, jeg gik videre ud i køkkenet, der stod en mig ubekendt mand ved komfuret, og i en bradepande stod en stor portion steg med sovs og kartofler, som brasede, mens manden med en stor træske pirrede i maden. Denne mand var en murer en tidligere højskoleelev, som var kommet for at kalke køkkenet, da han ingen piger så, men alligevel havde hørt stemmer, vidste han, at det ikke ville vare længe, før de mødte op til frokost, og derfor tog han fat på at tænde op, lave kaffe og varme stegen. Manden lo over hele ansigtet, da han så min forbavselse, og han løb ud for at ringe ind til frokost. Det varede heller ikke længe før både Kristian og Falk mødte, og vi spiste frokost sammen. Under måltidet kom Kristine hjem, en farmer havde kørt for hende, således kom vi over alle kalamiteter.

Et par dage efter åbnede skolen for det nye pigehold, der var endnu kun kommet en snes stykker, men der ventedes flere til den 1. maj. Dagen efter åbningsmødet rejste jeg hjem til min gerning i Chicago, min kæreste og jeg så ikke hinanden før et halvt år efter, nemlig dagen før vort bryllup.

Ret efter påskeferien blev der indmeldt en halv snes flere elever i min hverdagsskole, der iblandt tre søskende, der lige var kommet fra Danmark. Jeg har senere med stor glæde hørt, at den ene, en begavet dreng, voksede op og blev præst i vort kirkesamfund. Livet i skolen var mig til daglig glæde. Dengang var Chicago en stor stad med godt een million indbyggere. Jeg var altid så stærkt optaget, at jeg ikke fik tid til at nyde dens mange seværdigheder. Jeg husker dog, at jeg engang var med min tante oppe i et mægtigt stort varehus. Og i Chicago så jeg også for første gang en kabelsporvogn. Jeg forstod slet ikke, hvordan disse sporvogne kunne fare gennem byen, uden synlig

trækraft, før tante viste mig den revne mellem sporene, hvor tandhjuls - kablet løb. Det var mig også en stor glæde, at færdes i Chicago mange store parker, især når jeg fra mine hospitalsture kunne skyde en herlig genvej hjem gennem parken. Ligeledes husker jeg min forundring over at se, hvad der dengang var Amerikas flotteste hotel: Palmer - house, en af direktørerne, som jeg kendte lidt til, havde inviteret mig til at se det, men jeg følte mig så lille i de fornemme omgivelser, jeg følte en slags skræk i mig over al den rigdom, og jeg åndede lettere, når jeg igen var i de jævne forhold. Chicago havde store mægtige forretningshuse, eller magasiner allerede dengang i begyndelse af firserne. Tante og jeg var i et stort magasin, der hed Marshall Fields, der kunne købes alt ligefra smykker og ædle metaller til de aller - mindste små ting og husgeråd. Der var 6 - 7 etager med elevatorer, der løb op og ned, og om vinteren var alt opvarmet. Jeg mindes tydelig en streng februar dag, der meldtes, at 4 sporvognskonduktører var frosset ihjel, jeg var netop i byen den eftermiddag, og mærkede hvor frosten bed, derfor sprang jeg af spor - vognen, og løb ind i en stor forretning, hvor jeg stillede mig et øjeblik hen over varmeristen for at blive tøet op, og da jeg var gennemvarmet, vovede jeg mig videre med næste sporvogn, og jeg slap også hjem uden forfrysninger. Alt dette er nu 42 år siden, og jeg ved, at nu er Chicago vokset til en meget større by. Jeg ville sikkert ikke kunne kende den igen.

Den 9. september 1886 fejrede vi vort bryllup. Vi blev viet i Trinitatis kirke af pastor A. S. Nielsen. Middagen stod hos vore venner Hansen Ris, hvor jeg havde boet et par år, altså også før min Danmarkstur. Trinitatis kirke var pyntet så smukt med palmer og dejlige blomster. Der var mødt mange tilskuere. Jeg hørte, da jeg ved onkels arm blev ført op ad kirkegulvet, en barnestemme hviske: "Mor er det virkelig teacher". Jeg tænkte, at det var brudekjolen, der gjorde mig ukendelig. Min 12årige kusine Leone og den jævnaldrende Laura Ris var brudepiger. Mine værstfolk havde indbudt en snes gæster af vore gamle venner. Der blev holdt taler og oplæst lykønskningstelegrammer fra vore slægtninge både i Danmark og i Wisconsin. Vi modtog en mængde meget værdifulde gaver. Egentlig havde både Kristian og jeg helst set, at brylluppet var forløbet mere stille og ubemærket, men både mine værstfolk, min onkel og de unge i præstegården ville, at alt skulle være så stort og flot, og vi, der dog var hovedpersonerne, måtte lade dem råde. Bestemmelsen var, at vi om aftenen ville rejse til Racine, en lille by ved Michigan søen, hvor Kristians familie boede, men det blev der ikke noget af, for en stor flok unge mødte frem kl. halvni med lykønskninger og gaver, og kl. ni kom herrekoret en stor forsamling, de stod udenfor på verandaen og sang dejligt flerstemmigt for os, alle disse uventede gæster måtte jo trakteres med dessert, frugt og vin, og derfor kunne vi ikke rejse til den bestemte tid. Ud på natten rejste vi med jernbanen til en by, hvorfra vi skulle sejle, og vi kom på damperen, der gik til Racine. Kristians slægt var forundret over, at vi ikke var kommet om aftenen, som det var bestemmelsen, ja, min svigermoder havde været bange for, at der var sket en ulykke på vejen, men nu opklaredes jo alt, og familien stod der alle trods ventetiden nede ved havnen for at modtage os. Ugen efter tog vi tilbage til Chicago for at pakke mine møbler og alle de mange gaver, som så skulle sendes til Elk - Horn, mens vi rejste til Sedar Falls en by i Iowa for at deltage i vor kirkes årsmøde, det var første gang, jeg var med til disse årsmøder, min mand havde derimod været med siden 1880. Det var rare dage vi tilbragte i Sedar Falls, dog var der lidt mislyd, idet en del yngre præster fra indre mission var utilfredse med, at de grundtvigske præster ikke i den grad, som de ønskede pegede på skriften, bibelen som guds ord. Det var pinligt for mig at overvære, jeg synes, at de missionske præster ikke ville forstå de andre, men bevidst arbejdede på at udvide kløften i stedet for at udjævne den. Dette var begyndelsen til det store skisma, der i begyndelsen af halvfemserne gjorde, at de skiltes i 2 kirkeretninger til stor sorg for mange i menighederne, dette kunne vi ikke ane i 86, vi håbede på, at det var et uvejr, der ville trække over, men vi mærkede se -

ner, at præsteskabet derovre ville det anderledes, dog var der ingen mislyd i Elk - Horn i vor tid, men nogle år derefter blev der en bitter strid.

Vi kom til Elk - Horn ca. 3 uger efter vort bryllup, hvor naboerne farmerne, havde afhentet alle vore møbler og sager, og det hele stod udpakket og opstillet i en af skolestuerne. Hvor vi dog undrede os over, at vi virkelig ejede alle disse dejlige ting. Jeg havde også fået foræret et piano, d. v. s. et gavekort til at købe det for, og jeg havde selv den glæde at udtage det, da vi kom til Chicago efter vor bryllupsrejse, og det stod der nu sammen med det andet foruden et gulvtæppe, 2 dejlige lænestole, 2 malerier fra Pensylvania og mange andre ting. Ja, hvor vi pludselig følte os rige, jeg kunne ikke forstå det, men senere indså jeg, at det kom af, at vi begge havde arbejdet i samme menighed, min mand godt 3 år og jeg 2 3/4 år. Min kære mand var meget afholdt i menigheden, uselvvisk og hjælpsom i alle forhold, og nu lønnede de kære venner ham derfor. Vi følte os meget lykkelige, også fordi gode venner modtog os kærligt i Elk - Horn. Vi talte tit sammen om, hvor mageløst alt havde formet sig for os. Kristian sagde, at det har jeg aldrig glemt: Guds kærlige arm omslutter os her, og ved du, hvad den gamle kære sagde den sidste dag i Chicago, han sagde: Jeg er vis på, at gud altid vil tage blidt på din hustru, for hun går varligt og med åben sind, og lille Anna, jeg er glad ved, at jeg kan tro som han. Det gjorde stærkt indtryk på mig, og det var formig, som en øm nerve blev berørt, en smerte for igennem mig, og jeg tænkte: Bare jeg dog kan tåle solskin og medgang. I tiden forud havde jeg været meget optaget af en sang både ordene og melodien, den begyndte sådan: Er du bange for sorg, er du bange for gråd. Versene er formet som spørgsmål med påfølgende svar, og da alt, der kan hindre vandring på vejen er nævnt, følger sidste vers, hvori der står: Det eneste jeg frygter, er sløvhedens dvale, og det slutter: Oh, kærligheds gud, om det hændte engang, tag kun hårdt, når du blot vil mig vække. Disse ord tønedes nu igennem mig, og jeg følte dybt, ja, gud må hjælpe dig at gå varligt, og altid under hans vinger.

Som 23årig og nygift forstod jeg dog ikke rigtig, hvad modgang virkelig var. Elk - Horn var en stor dansk koloni, ved vore årlige møder og fester, kunne der samles et par tusinde danske. De veg ikke tilbage for at køre henved 4 danske mil for at fejre 4. juli fest hos os. Jeg følte det som en stor glæde, således at være midt i vor eget folk.

Min mand fortalte en dag, at der var tale om, at familien Poulsen Dahl fra Mors skulle komme til Elk - Horn. Her boede nogle af deres bekendte brdr. Bruun fra Rydbjerggård i Jylland, hvor Poulsen Dahl i sine unge dage havde været huslærer, da det økonomisk var gået dårligt for Dahl, havde han skrevet til Bruun i Elk - Horn, og resultatet blev, at hele Poulsen Dahl familien var ventet til Elk - Horn. Kristian glædede sig til deres komme. Da vi efter årsmødet rejste tilbage, stod Poulsen Dahl på stationen og modtog os og bød os velkommen hjem, og jeg tør sige, lige fra første øjeblik var vi glade for disse gode mennesker. Fru Poulsen havde indrettet et lille hyggeligt hjem for dem i et par elevkamre. De havde mange børn, men fik snart de fleste anbragt i tjeneste ude hos farmerne. Den ældste Frode var vist 18 - 19 år gammel, han var meget musikalsk, og jeg havde megen fornøjelse ved at spille med ham. Han tjente til sit ophold ved at binde bøger ind, dels for os og dels for lærerfamilierne. Valdemar og Frederik tjente hos farmere, og poul malkede skolens køer. Lille Anna kom over til mig og bad om hun måtte gå mig til hånde. De 2 mindste drenge gik i skole hos deres far. Fru Poulsen Dahl påtog sig at føre skolens husholdning i vinterhalvåret. Kristian syntes nemlig, at jeg skulle have lov til at være fri og nyde mine hvedebrødsdage, og sådan blev det. Foreløbig boede vi jo i Gladhjem, en lærerbolig, der lå øst for skolen. Der førte et bjælkefortov fra skolen hen til Gladhjem. Vi havde travlt med at indrette vort hjem, og vi fik det dejligt, da alle vore smukke ting kom på plads. Et stort stribet hjemmevævet gulvtæppe dækkede hele gulvet i dagligstuen.

Døren mellem dagligstue og spisestue var fjernet, og der hang mørkerøde plysseportier i stedet for. Da vi var færdige med at indrette os indbød vi præstens, lærerne, Poulsen Dahls og de farmere, der havde hjulpet os med at køre vore ting hjem til et lille aftenbesøg. Vi trakteredede med chokolade og kaffe. Men på aftenen bankede det på døren, det var pastor Ankers lille dreng Sigurd, der kom for at sige en besked til sin far, han var ca. 11. år gammel. I stedet at komme frem med sit ærrinde sagde han til faderen: Far, er Gladhjem nu blevet til et slot? Hvad mener du spurgte faderen? Jo, far, et slot kan da ikke være finere. Præsten sagde henvendt til mig: Mon de nogensinde har fået en mere ærlig compliment end lille Sigurds.

Jeg var også meget glad for vort hjem. I marts måned lå jeg meget syg, grundet på en abort, og vi havde meget mangelfuld lægehjælp. Der var nok en dansk læge, men han var kvartalsdranker, og havde netop dilerium i denne tid, da erfarede jeg for første gang guds nærværelse og hjælp. Det var strenge dage, men jeg kom da over det, selvom jeg var meget afkræftet og svag.

Den 21. april om morgenen nedbrændte vor skole. Ilden opkom ved uforsigtighed fra personalets side. Jeg hjalp til at redde, hvad redes kunne fra stueetagen, det blev for meget for mine små kræfter, jeg havde nylig været syg og blev nu syg igen. I vort smukke hjem blev sammenstuvet hvad der var reddet, og hele hyggen var borte. Heldigvis var Poulsen Dahls da bortflyttet, så de led intet tab. Jeg savnede Poulsen Dahls, de havde været mageløst hjælpsomme, under mit sygeleje havde fru Mathilde omsorgsfuldt og kærligt passet mig. Poulsen tilbød ofte min mand at tage hans timer, så Kristian kunne være noget mere hos mig. Ja, de var som kærlige forældre for os. De har opdraget deres børn således, at børnenes største glæde blev dette, at lette kårene for forældrene. Da de senere allesammen kom tilbage til Danmark, har jeg haft den glæde at havde deres besøg. Hvor er jeg taknemmelig for, at jeg fik lov at kende disse opofrende, selvforglemmende og kærlige mennesker, deres liv vidnede, de var sande Kristne.

Fra ildebrandsdagen og til den 3. august havde jeg det strengt. Mange tidligere elever tilbød at komme og gøre gratis 1 månedens arbejde - murer og tømrerarbejdet. Dette var meget kønt gjort. De skulle så besøges og have logi, og loftværelserne i Gladhjem blev belagte, den lille stue kaldet Nordpolen blev spisestue. Jeg havde kun en pige, en samsinger, hun var syg af klimaet og kunne slet ikke tåle varmen, ej heller at stå over et komfur, så jeg satte hende til at sy lagener, pudevår og overtræk til vattæpper nede i skyggen i lunden, thi alt sengeudstyr var jo brændt, og eleverne derovre bragte nemlig ikke som her i Danmark sengetøj med sig. Alene måtte jeg besørge alt hus- og kogearbejde, og oftest havde jeg 15 - 18 mandfolk på kost, hvorfor jeg måtte begynde om morgenen kl. 5 og slide i det dagen igennem. Derovre kunne man ikke købe et stykke brød, alt skulle bages hjemme. Ved 4. juli - mødet blev den ny skole indviet. Fællesspisningen til middag tog mere end 3 timer, de måtte spise i 4 hold, så mange var de mødt. Ja, det var et slid, som jeg endnu aldrig havde kendt det, men jeg trøstede mig selv i min træthed. Dette er kun en overgang, indtil vi kommer i de gode forhold. - Men årene på Elk - Horn blev for mig at være strenge arbejdsår. Gud hjalp mig ved at give mig de nødvendige legemskræfter. I slutningen af februar 1888 fødtes vort ældste barn Ida. Poul blev født 30. april 1889.

Det daglige liv på højskolen gik vist omtrent som på vore højskoler herhjemme. Jeg kendte bedst livet på Hindholm og Vallekilde, og jeg mener, at Elk - Horn højskoles daglige liv i høj grad lignede disse skolars.

Når min tid tillod det, måtte jeg hjælpe lidt til inde på skolen, og udenfor skoletiden havde jeg foruden håndgerningsundervisningen om sommeren altid stilretning, enkelte elever og oftest de mest interesserede, søgte min hjælp i flere ting. Jeg selv havde god lyst dertil, og især når min mand på grund af sygdom ikke altid kunne tage sine timer, var jeg glad, om jeg kunne

gøre lidt i hans sted. Desværre var det således, at omtrent hver vinter meldte gigtfeberen sig, og han svækkedes deraf, og jeg følte, jeg skulle hjælpe og lette det for ham. Ikke sjældent kom der bud efter ham til en eller anden koloni, som endnu ikke magtede at lønne præst, om at komme og holde nogle møder. Og dette var en kamptid for mig at skulle lade ham rejse ud, da han så dårligt tål - te slige ture. Jeg turde ikke lade ham mærke min bekymring. Han fortalte mig tit, at jeg skulle jo være hans medhjælper. Klimaet var hårdt og strengt, køre - tøjet tit ussel og sengelejet meget mangelfuldt. Men de fleste tider kom han rask og glad hjem og godt tilfreds med, at vi lærerne og jeg på bedste måde havde udfyldt hans timer. Desværre fik han flere gange bagefter tilbagefald af gigt - feberen, men også i de trange tider følte vi, menighed og lederne, os som en familie, denne samhørighed gjorde det daglige liv så rigt, at føle sig betroet et arbejde, selv om det nok er så ringe, i guds Vingård, det giver glæde, og mindet herom har tit bragt mig glæde.

Jeg mindes en højtidsfest vi delte med menigheden. Det var på et me - nigheds møde bleven vedtaget, at Elk - Horn skulle have en kirkeklokke. Pen - gene dertil var indsamlet, og klokken var bestilt. Hidtil havde vi brugt høj - skolens klokke. Præsten gik på vej til kirken igennem højskolens have, hvor skolens klokke hang på en støtte ved gavlen. Præsten standsede og trak et par gange i rebet, således ringedes der til kirke. Min mand vidste hvilken dag kirkeklokken skulle afhentes af menighedens formand og bestyrelse. Langs kørevejen skimtedes af og til farmene, strøet om i landskabet, og passeredes nu dansk farm, selv om den lå et langt stykke fra landevejen, standsedes der, og der ringedes med klokken. Dette havde til følge, at vore landsmænd blev opmærksomme herpå, og de skyndte sig at slå følge, just som de gik og stod, mænd og kvinder, både glade og bevægede over, at de nu skul - le høre deres egen kirkeklokke. Dette folketog var stort, da det nåede Elk - Horn. Min mand og de andre lærere gik klokken i møde, dens toner lød for os vidunderligt smukt igennem hele settlementet. Inde på skolen fik mine piger og jeg også lidt travlt med at koge en større portion kaffe og få dæk - ket borde. Jeg vidste, at mænd og kvinder, mange havde gået langt, kunne trænge til lidt at varme sig på, og jeg fik bud til kirken, at folk var vel - komne til kaffe inde i skolen, Det var gribende at være vidne til den store glæde over klokken, og hvor det føltes hjemligt, at klokken ringede hver morgen tidlig og ved solnedgang.

Jeg mindes en juleaften i Elk - Horn. Der var om eftermiddagen begravelse, en farmers hustru, som var død 2 dage forud. Det var en streng vinterdag. Vi vidste, at i sørgehuset herskede fattigdom. Jeg talte oppe på kirkegården med en nabos hustru Mrs. Bruhn, familien Bruhn var så hjælp - somme folk. Jeg havde tænkt på at få manden og børnene med os hjem, for det var tungt at tænke på, at de skulle tilbage til det kolde og tomme hus, nu det var juleaften og moderen var borte. Mrs Bruhn svarede resolut: "Der er rart, at De vil tage dem hen på skolen og få børnene opvarmet og give dem lidt mad. Vi vil sende 2 karle ud at røgte deres kreaturer og malke, for så kan familien jo blive heroppe i nat. I aften henter vi dem så over til vort. Vi har jo selv en børneflokk, de skal nok tage sig af de små stakler. I har derimod nok at gøre med jeres højskoleelever". Så betænkssom var Mrs. Bruhn, jeg var glad der - for, og skyndte mig hjem, og min mand kom så lidt senere med manden og de 6 små. Næsten forfærdet blev jeg, da jeg kom hjem og så, vi uventet havde fået 10 - 12 gæster, det var elever fra året forud. Jeg havde nemlig den gang sagt, at hvis der til næste jul var enkelte hjemløse blandt dem, måtte de komme og holde jul hos os. Selvfølgelig havde jeg ventet, at de forud meldte deres ankomst, men mandfolk derovre tager ikke den ting så nøje, de stolede på, at de var velkomne, altså foruden de 7 andre var der kommen disse. Min første tanke var: Bare her dog bliver mad nok, men det gik udmærket. Mad og plads havde vi nok af, men derimod ikke natteleje, det måtte karlene selv skaffe sig hos naboerne. Ja, alt det som farmerne så gladelig gjorde for skolen, er ikke til at opregne.

I foråret 89 var Kristian på en længere rejse, og var borte i 5 dage. Da han kom hjem, var han meget syg, og måtte holde sengen i 6 uger. Lægerne

vi søgte, tilrådede ham, at han i et par år skulle leve i et blidere klima. Og det blev ordnet sådan, at vi kunne rejse hjem, så snart Kristian havde kræfter til det. Vi rejste i juli fra Elk-Horn. Tog et smut til Racine for at besøge Kristians familie. Et par dage var i Chicago. Dengang var min sidste lille dreng Poul 11 uger gammel, han havde fået en slem ørebetændelse, og blev i Chicago opereret af doktor Theodor Nielsen. Vi nød stor gæstfrihed hos præstefamilien Andersen, de ville, at vi skulle bo hos dem et par dage, indtil skibet gik fra New York i stedet for at bo på hotel. Vi rejste over med et tysk skib. Min mands billet var gratis, og børnene og jeg rejste for halv pris, det var fordi, vi havde arbejdet i dansk - amerikansk mission. Vi boede dejligt på det nye skib, der var 8 døgn om at sejle til Bremer Hafen. Turen fra Bremer Hafen og hjem var den strengeste for mig, som havde en meget svag mand, og 2 småbørn at passe. På skibet var det gået meget lettere, der havde jeg helt kunnet ret mig for Kristian, for der var ansat barneplejerske til at passe børnene. Jeg havde skrevet 3 breve til mit hjem for at forberede vor ankomst, og blev derfor meget ked af det, da vi nåede Nakskov med skib fra Flensborg, for der var ingen vogn efter os. Jeg efterlod min mand og børnene på damperen, mens jeg løb ud til min onkels gård Riddersborg. Onkel var ikke hjemme, men tante sendte en vogn til havnen for at hente min mand og børnene. Hun ville gerne beholde os lidt, så det blev ud på eftermiddagen, før vi kom afsted. Da vi kom til Dannemare, blev jeg forbavset ved at se, at der holdt en del vogne i alleen, og flaget var hejst på skolen. Vi kørte op for døren, jeg drejede hovedet til siden, for jeg var temmelig bevæget, så jeg ville ikke lige straks give mig til kende. Min søster Mathilde kom ud i døren, og sagde: Det er vist onkel Kristians køretøj, nej, far vil du ikke komme ud og høre, hvad de fremmede vil. Far kom forundret hen til vognen, jeg vendte mig imod ham, og sagde dæmpet: Goddag far. Mathilde, der stod i døren, hørte min stemme, og råbte til de andre: Men dog, det er jo Anna. Sådan blev min hjemkomst. Mor og mine søstre løb med børnene, mens far hjalp Kristian ned af vognen. Jeg følte mig så underlig beklemt, og bad om, at jeg måtte gå op på vort gamle jomfrubur for at samle mig lidt. Da jeg kom ned igen, og mine øjne ængstelig søgte efter min svage mand, sad Kristian smilende i en lænestol med et glas vin foran sig. Blandt gæsterne var min ny svoger proprietær Hansen fra Ellebrudgård, hans og søster Mathildes forlovelse blev den dag deklareret. Han og hans familie var der sammen med flere venner, så vi dumpede noget uventet ind i festen, det gjorde dog ikke noget, vi var velkomne. Dagen efter kom alle de 3 breve, som jeg havde skrevet, hvori jeg havde fortalt om vores hjemrejse. Jeg havde skrevet fra Elk - Horn, Racine og New York og desuden sendt et kort fra Flensborg, hvor vi havde gjort ophold et helt døgn; alligevel kom vi selv først. Efter et par timers forløb trak Kristian sig tilbage, og kom i seng. Nu skulle vi rigtig hvile os, og se at blive glade for at være hjemme, så længe Kristians kur skulle vare. Foreløbig blev vi i Dannemarre skole. Kristian tog i september en kort tur til Vallekilde, det var jo hans hjem. Ernst Trier på Vallekilde havde taget ham til sig, da han var 16 år, og sørget for ham som en god far. De havde naturligvis stået i brevveksling i alle disse år. Trier mente også, at der måske kunne blive brug for Kristian på Vallekilde, men foreløbig kom det jo an på, om han kunne blive rask. Efter Vallekilde tog Kristian en tur til København for at hilse på vores gamle ven pastor A. S. Nielsen, der var hjemme på et kort Danmarksbesøg. Kristian var sammen med ham ude hos Skat Rørdam. Denne talte om, at nu skulle pastor Nielsen bispevises, men han svarede: Nej, det er ikke værd, hvis menigheden ikke længere vil rette sig efter mine råd som formand, vil det ikke hjælpe, at I herhjemme gør mig til bisp, så det skal I lade være med, jeg befinder mig bedst ved at være den " gamle " som før.

Kristians læge mente, at vi skulle blive herhjemme i 2 år, vi længtes begge meget efter at få noget at bestille. Højskolen drog Kristian, men jeg mente stadig, at det ville passe os bedst med en børneskole, hvor jeg kunne træde hjælpende til, hvis Kristian blev syg. Der var underhandling om, at vi skulle overtage Æbeltoft højskole, og Trier skrev også til os om Hjørlande højskole. En pastor Nielsen fra Nysted spurgte Kristian, om han ikke kunne tænke sig at overtage Nørre Ørslev højskole på Falster. Dette var omtrent gået i orden. En lærer Laursen fra højskolen var hos os nogle gange for at overtale os. Jeg troede på, at det måske kunne gå, skønt jeg stadig var meget ængstelig for Kristians helbred, men så kom der en slags byttehandel istand. Lærer Theodor fra Fanefjord friskole på Møen ville gerne overtage Nørre Ørslev højskole, og så blev vi tilbudt at tage til Fanefjord i stedet for, og jeg var svært glad, da Kristian sagde ja hertil, for i en børneskole kunne jeg langt bedre tage hans timer, hvis han blev syg.

På Møen fik vi et godt hjem, beboerne var meget venlige. Præsten i sognet var nærmest indremissionsk, han holdt kapellan, og den unge mand kom meget hos os, og gik ofte lange ture sammen med os. Til syneladende gik det fremad med min mands helbred, han kunne igen tåle at undervise i skolen. Han tog også af og til ud for at holde møder for dem, som hørte til friskolekredsen, ~~idet her~~ taget var vi godt tilfreds med vore forhold derovre, så jeg tænkte tit: Dette er blot en ventetid, og gud skal nok selv vise os, hvornår det er hans vilje, at vi skal bryde op, og tage tilbage til det arbejde i Amerika, som vi begge holder så meget af. Den første jul derovre, kom mine forældre og fejrede julen med os, og de glædede sig over, at jeg var så tilfreds. Næste år fik vi løntillæg, og klarede os efterhånden bedre. I februar 1891 blev Kristian syg af en slem halsbyld, og det tog slemt på hans kræfter. Den 11. marts fødte jeg vort 3. barn, en lille pige. Denne gang var jeg meget syg. På grund af jordemoderens urenlighed og mangel på hygiejne fik jeg barsel-feber. Kristian hjalp til med at våge over mig. To dage efter kom et brev til Kristian fra biskop Skat Rørdam, deri lå der et brev fra en kreds af danske i Californien, de fleste af den kreds, var tidligere Elk - Hornelever. De spurgte biskop Rørdam, om de ikke kunne få os derover som deres præstefolk, de lovede os sundhed og alt godt, for klimaet var så dejligt. Ja, den dag lød der glæde og tak til vor himmelske far. Han ved altid råd, sagde vi til hinanden, men nu skal vi give os tid, sagde Kristian, så du atter bliver stærk, før om et fjerding år rejser vi ikke derover. Denne glæde tålte hans syge hjerte ikke. Dagen efter, lørdag den 14. marts kom ulykken over os i al sin gru. Om morgenen ved nittiden faldt Kristian om på gulvet i spisestuen død af et hjerteslag. Nu kom der en meget tung tid for mig. Alle mine 3 små fik influenza. Jeg var helt forvirret i hovedet, og ville helst dø. Jeg følte mig helt knækket, og tungsindet blev ved. Men man dør jo ikke, før gud vil det. Folk i Fanefjord var så gode imod mig, især vor nabo gårdejer P. Hemmingsen med familie. Han var skolens formand. Jeg mødte også megen kærlighed og støtte fra den gamle pastor Bolwig og hans datter Frederikke. Disse gode mennesker viste mig megen kærlighed og trofasthed, og jeg vedligeholdte forbindelsen med dem i mange år. Endelig kom jeg op. Der var kommet en ny lærer til skolen, så alt gik sin jævne gang derinde. Min ældste lille pige Ida kom til Nykøbing til mine forældre. Jeg flyttede foreløbig til Langebæk forskole hos min yngste søster med mine to mindste børn. Det kneb meget for mig at tage en beslutning om, hvordan jeg i fremtiden skulle ernære mine 3 børn. Vore venner i Amerika tænkte også på, hvordan jeg dog skulle klare mig. Jeg fik i små beløb sendt ialt 11,00,- kr. det var mange penge dengang, og mageløst kærligt gjort vennerne. Jeg kunne tænke mig at begynde et skolearbejde, men besluttede at lære at fotografere, nu havde jeg jo pengene til at købe apparater for. I 6 uger gik jeg i lære hos en fotograf Christoffersen i Nykøbing. Senere var jeg i 3 uger i København på et kursus, især for at lære at retuchere. Og så begyndte jeg i Haslev efter en del genvordigheder. Jeg havde på forhånd lejet et atelier og lejlighed hos en mand, der imidlertid bedrog mig, hverken lejlighed eller atelier var i or -

den, da jeg kom for at flytte ind, skønt han havde skrevet, at nu var alt i orden efter aftale. Det var naturligvis en skuffelse, og foreløbig måtte jeg tage til takke med et par kvistkamre.

Haslevtiden fra 91 99.

Haslevtiden blev både tung og vanskelig for mig. men jeg havde dog meget at sige Gud tak for. Grunden til, at jeg valgte Haslev til mit fremtidsige hjemsted, var, at jeg havde et lille håb om, at kunne overtage en lille privatskole der, hvilket imidlertid glippede. Den kendte pastor Vilhelm Beck, som var i udvalget for dansk - amerikansk - mission, var den af udvalget, der mere end de andre gjorde noget for at hjælpe mig, skønt han godt vidste, at jeg var grundtvigianer. De andre udvalgsmedlemmer skrev også til mig, og henviste mig til at stole på Guds forsyning, men Vilhelm Beck spurgte: "Hvordan er De stillet økonomisk, trænger De til hjælp? sig til, hvis der er noget, jeg kan hjælpe Dem med, om et halvt år begynder indre mission sin første højskole i Haslev, hvis De bryder Dem om det, kan jeg måske hjælpe Dem til at blive knyttet til denne skole, men skriv nu til mig, hvad De mener, er det bedste, der er mange rare mennesker i indre - mission i Haslev, selv om De måske som grundtvigianer vil finde dem noget snæversynede. Jeg kan nævne nogle, som De sikkert vil synes om, f. eks. forpagter Burmeister, købmand Niels Johannesen og pasticulier Groth, jeg tror, at disse kan blive Deres gode og forstående venner". Jeg turde ikke begynde på højskolen, skønt Becks venner tilsagde mig deres støtte. Jeg ville heller ikke derved kunne tjene så meget, at jeg kunne ernære mine børn, derfor valgte jeg som sagt at lære fotografi. I de år jeg boede i Haslev, var jeg højskolens fotograf. I det hele fik jeg støtte af indremission. TO somrer var jeg da musiklærerinde for pigerne. Jeg havde meget glæde af mit samvær med de familier, som pastor Beck havde sat mig i forbindelse med; et venskab, der holdt igennem mange år. Jeg følte mig nu ikke så ene mere, og trængte til samvær med kristne mennesker, var også glad ved at deltage i deres møder og sammenkomster. Flere af højskolens lærere og lærerinder var mine jævnaldrende, og vi blev venner, jeg kan nævne lærer Lauridsen Underbjerg og hustru, samt lærer P. Sandbæk, der blev gift med lærerinden Maja Friis. De er allesammen flyttet fra Haslev nu, men jeg altid været glad for at tænke på de glade timer, vi har haft sammen. Efter 2 års forløb købte far et hus til mig. Jeg byggede en etage ovenpå, og der fik jeg atelier med arbejdsværelse og venteværelse, elevværelse og en udmærket privat lejlighed, nederste etage lejede jeg ud. Så gik dagene. Mine økonomiske kår var blevet bedre. Nu kunne jeg tillade mig at rejse ud til forskellige møder, og også tage til København for at samarbejde med komiteen for dansk - amerikansk - mission, Jeg blev selv medlem af den komite, der ordnede vor årlige basar hvert år i missionsugen, Det var mig naturligvis en glæde at arbejde for denne sag og være med til deres kvindemøder. Jeg lærte en forstander Mouritsens at kende, de blev mine bedste venner. Jeg ved ikke rigtig, hvordan det gik til, at jeg kom i forbindelse med forstander Alfred Poulsen i Ryslinge. I et brev til ham gjorde jeg rede for vort arbejde i den danske menighed derovre. Han henvendte sig så til forstander Laurs Rasmussen. Ring, og bad ham rejse til Sjælland for at se til 2 enker, nemlig pastor Jørgen Hansens enke og mig. Fru Jørgen Hansen fik stadig lidt støtte fra dansk - amerikansk udvalg, og forstander Mouritsen havde flere gange sagt: " Fru Anna Jensen Hornbæk bør have den samme støtte", men jeg afværgede det altid, idet jeg sagde: " For tiden er jeg ikke i trang, og jeg vil da meget hellere selv ofre noget for dansk - amerikansk mission end modtage støtte fra dem, det kan vente til, jeg måske engang kommer til at trænge dertil", men det var meget smukt tænkt af Alfred Poulsen at sende Laurs Rasmussen over for at se, hvordan jeg havde det. Jeg var tilfældigvis nede på

stationen, da jeg hørte Laurs Rasmussen spørge om vej til min bopæl. Dette blev mit første møde med dansk friskoleforening. Laurs Rasmussen fortalte mig, at de skulle have feriekursus på Frederiksborg højskole den sommer, og han indbød mig til at deltage som hans og hans hustrus gæst, han bad mig også medtage mit fotografiapparat, så kunne jeg tage billeder fra kurset og tjene helt godt derved. Jeg tog naturligvis mod hans venlige tilbud, og deltog adskillige gange senere i disse kurser, og havde altid megen glæde deraf. Fru Hansigne Rasmussen, Ringe, var en meget rar og varmhjertet kvinde, hun mindede mig altid meget om fru pastor Nielsen i Chicago. På Frederiksborg højskole så jeg for første gang friskolelærer Stenbæk fra Ferritslev, som 6 - 7 år efter blev min ægtefælle.

Da jeg havde været fotograf i 6 - 7 år var jeg opslidt. Min ældste datter Ida var død, hun havde ofte været hos mine forældre i Nykøbing i læn - gere perioder af gangen, men da hun var meget svag, hun havde arvet sin fars dårlige hjerte, tog jeg hende hjem til mig i Haslev. Det var trist at se den lille pige sygne hen, hun blev kun 7 ~~1~~ 2 år gammel. Jeg var selv temmelig dårlig, og måtte se at få gjort noget ved mit eget helbred. Min læge doktor Helms, den senere overlæge ved Nakkebølle sanatorium, rådede mig til at få en underlivsoperation på Diakonisse stiftelsen. Provst Weber i Haslev sagde til mig: " De kan sikkert få det hele frit på Diakonisse stiftelsen". " Hvor kan provsten dog tro det", spurgte jeg. " Jo, jeg vil gøre pastor Dalhoff derinde opmærksom på, at både De og Deres afdøde mand i en årrække har arbejdet i dansk - amerikansk mission, så vil de på Diakonisse stiftelsen sikkert tilbyde Dem, enten helt frit ophold eller i alt fald stærkt nedsat pris. Jeg ventede mig dog intet i den retning. Men lige før jul fik jeg brev fra forstanderinden, der tilbød mig frit ophold under min sygdom, og hun tilføjede, at professor Pauli gerne ville operere mig gratis. Dette var jeg rigtig nok glad for. Jeg solgte min forretning til min elev, der lige var udlært. Og jeg rejste til København tredje juledag. Efter 7 ugers sygeleje kom jeg atter hjem til Haslev stadig meget svag og afkræftet, og derfor havde jeg under min sygdom beholdt min flinke pige Olivia, en gårdmandsdatter fra Lolland. Hun havde, mens jeg var borte, passet huset og min dreng Poul, Kristine var i Nykøbing hos mine forældre. Poul skulle netop til at begynde på realskolen, og Olivia fulgte ham i skole den første dag, han var nemlig blevet tildelt " grevens friplads", " Grev Molkte, Bregentved var nemlig i skolens bestyrelse". Et par måneder efter min hjemkomst var jeg en eftermiddag hos provst Weber; der traf jeg første gang førstelærer Fogt fra kommuneskolen. De tilbød mig, at jeg kunne blive timelærerinde ved skolen. Hvis jeg ville det, behøvede de ikke at opslå embedet ledigt. Hvor var det kønt tænkt af disse 2 herrer, og jeg blev meget glad ved deres tilbud. Jeg kom altså op på kommuneskolen som lærerinde, og havde desuden nogle elever i musik og sprog. Nu gik begge mine børn på realskole. Og vi gik om morgenen hver til sin skole. Da jeg nu var blevet raskere, holdt jeg selvfølgelig ikke pige læn - gere, vi fik hver dag middagsmad sendt fra hotellet. På denne måde gik et par år. Så blev Godthåb friskole ledig, den lå kun en halv fjerding vej fra Haslev, jeg havde tit tænkt på den, den lå så hyggeligt i en stor have, men jeg havde aldrig talt med nogen om, at jeg godt kunne have lyst til at få fat derude. En dag mødte jeg skolens formand urmager Christian Jensen, og han spurgte mig rent ud: " Har De ikke lyst til at tage den plads, og hvis De ikke har, så sig mig, hvordan jeg skal finde en til at begynde arbejdet derude". " Jo", svarede jeg, " Det har jeg stor lyst til, hvis skolekredsen har tillid til mig, og vil samarbejde med mig". Han svarede: " Jeg er vis på, at forældrene gerne vil have Dem som lærerinde for deres børn, for de fleste har hørt om Dem gennem børnene fra kommuneskolen; det kan blive afgjort på onsdag, hvor vi afholder generalforsamling". Jeg var meget glad over denne afgørelse, ikke blot var dette en gammel friskolekreds, jeg var også glad ved at mine børn kunne vokse op i de gode landlige forhold i stedet for den stadig voksende stationsby Haslev. Der var en god bolig derude ved skolen, og jeg kunne nu leje min store fireværelses lejlighed ud. Pengelønnen var den samme, som

jeg fik i kommuneskolen og desuden frit brændsel. Her i Godthåb friskole levede vi i godt 4 år. Og Kristine gik nu i skole hos mig. Netop som jeg havde taget mod tilbudet, rejste jeg til Nykøbing, hvor min far lå meget syg, og fortalte ham derom. Han blev glad, for han havde tit, når han gik ture under sine besøg i Haslev, lagt mærke til den lille kønne skole. Og det glædede far på hans dødsleje at høre, at jeg nu skulle bo derude. Jeg havde nogle gode år på Godthåb, og mine børn havde nogle dejlige barndomsår, med gode kammerater, alt herude var så frit og rart, ja, det var medgangsdage årene derude, men de fik også ende. I november 1903 flyttede vi til Odense. Jeg giftede mig med forhenværende friskolelærer Stenbæk, der nu var konsulent i fjerkræavl. Vi boede i Odense i 1 1/2 år, men så flyttede vi på landet. Vi købte et ret stort hus i Tommerup; det lå i en stor have, og der kunne vi optætte et hønseri. Huset hed Lindmarksdal. Et halvt år efter, at vi var flyttet til Tommerup fik jeg endnu en dreng, som hed Erling. Det daglige liv gik meget jævnt og roligt, min mand var meget ude på foredragsrejser. En gang, det var den 3. vinter, da han kom hjem fra en rejse, klagede jeg over, at jeg ofte følte mig alene på denne egn, hvor jeg ikke kendte ret mange. Da sagde han: "Jeg kommer netop fra et sted, hvor nogle familier har slået sig sammen og mødes engang om ugen om oplæsning af gode bøger, jeg tænkte netop på, at vi måske kunne starte noget lignende, for du kan jo læse for os, og du kan også lære os nogen af de mange nye sange ved at spille på dit klaver. Dette forslag fik vi bragt til udførelse. I den første vinter mødtes vi 4 familier en gang om ugen, senere blev læsekredsen udvidet til 7 familier, flere kunne vi ikke være. Vi har delt megen glæde med hinanden gennem årene. Jeg var oplæser i 16 år, så måtte jeg bede om afløsning, og gårdejer Laurids Christensen, Lille Tobo, trådte til. Nu er læsekredsen opløst, efter at den har bestået i 20 år, fordi mange af medlemmerne er kommet på den gale side af 70, og ikke er glade for at gå de lange veje om aftenen på de mørke landeveje.

Året efter at vi var flyttet til Tommerup, startede jeg en kvindeforening, den skulle støtte et missionsarbejde i Indien, hvor en af min mands tidligere elever Anne Marie Pedersen fra Ferritslev havde begyndt en skole. Det var 2 af læsekredsens medlemmer, der opfordrede mig til at begynde denne kreds. Vi havde den første møde den 6. september 1906 på Marie Johansens fødselsdag. Til at begynde med var flokken ikke ret stor, men vi fik den glæde, at den hurtigt voksede, så der til sidst var en snes medlemmer. Her blev min sygdom også en hindring, fordi jeg de sidste år har været meget sengeliggende, og ikke altid kunne komme til møderne i min kørestol. Jeg sagde derfor til kvindekredsen, at de måtte finde en ny formand. De ville dog ikke, at jeg holdt op med at være formand, og de hjalp hinanden med ledelsen. På 20 års dagen for kredsens oprettelse måtte jeg dog tage afsked med kredsen. Men jeg har den glæde, at den stadig eksisterer under navn Broholm kvindekreds, og stadig støtter Anne Marie Pedersens arbejde i Porto Novo. Man skal jo virke således, at man gør sig selv overflødig, siger et gammelt visdomsord, og i nogen grad tør jeg tro, at her er det lykkedes for mig.

Da vi havde boet i Tommerup i 4 år skete der en ting til. Vi var herude 3 familier, som tilhørte Odense valgmenighed. Pastor Ingerslev fra Jerne blev valgmenighedspræst i Odense, og flere beboere i Tommerup syntes, at de ville prøve på, at få pastor Ingerslev herud en gang om måneden for at prædike i Broholm kirke. Vi drøftede dette spørgsmål en aften med en halv snes af de andre beboerne. Jeg tvivlede dengang meget på, at der ville komme noget ud af dette møde, jeg var slet ikke stemt derfor, men syntes, at hvem der havde lyst kunne jo tage til Odense om søndagen. Der blev heller ikke vedtaget noget den aften, men et halvt år efter, blev spørgsmålet igen taget frem, og der blev sendt nogle mænd ind for at forhandle med pastor Ingerslev. Resultatet blev, at vor lille kirkelige forening kom igang. Pastor Ingerslev kom engang om måneden, og efter gudstjenesten samledes vi med præsten i et af hjemmene, til at begynde med, var vi 3 hjem her ved Tommerup station, der åbnede vore hjem for disse sammenkomster. For mig blev det en stor fest og glæde, hver gang

vi kunne åbne vore døre for kirkekredsen, dette var næsten, som om de rige Elk - Hornsøndage var kommet tilbage til mig. Og den ensomhedsfølelse, som jeg hidtil havde haft herude, svandt.

Nu kan jeg ikke mere deltage i kirkeliv eller møder, dog er jeg jo ikke helt udenfor, i tankerne kan jeg være med, og præsten besøger mig, og tager mig til alters. Ensom er jeg heller ikke, for mine mange gode venner besøger mig tit, og bringer lys og glæde ind over mit sygeleje, og jeg ved, at dette også er en stor hjælp for mine kære. Når alt er sagt, er summen af mit hele liv Salmistens ord:

Gode gud, din miskundhed strømmer daglig til os ned
 varer varer evig ved
 O, Gud ske lov
 og håbet hvisker :
 O, kærligheds ånd,
 lad barnlig mig kysse din strålende hånd,
 som rækker fra himmelen til jorderigs muld
 og rører vort øje med fingre af guld.
 Da blåligt sig hæver bag buldrende strand
 det dejlige land.

Note af Kristine Hornbeck.

Side 25 omtaler mor en sang, som hun var meget optaget af. Denne sang lærte hun os at synge i sin skole. Den lød således :

Er du bange for sorg, er du bange for gråd,
er du bange for kampen den stride,
for at styre i brændingens fare din båd,
medens storm rejser bølgerne vide?

Ikke bange for sorg, ikke bange for gråd,
ikke bange for kampen den stride,
Jeg har mødt dem og ved, at der dog findes råd,
selv om storm rejser bølger vide.

Er du bange for spottens den giftige vind,
den kan plette så fagert et smykke.
Er du bange for rynker på blegnende kind,
er du bange for svigtende lykke ?

Trods alt det du har nævnt, toner lovsang om land,
blomstrer end mine roser i dale.
Men hvad altid jeg frygter, jeg sige dig kan,
jeg er bange for sløvhedens dvale.

Den hver blomst kunne øde og kvæle min sang,
kunne modet og vingerne stække.
Oh, al - kærlige Gud, om det hændte engang,
tag kun hårdt, om du blot vil mig vække.

Desværre kender jeg hverken navnet på digter eller komponist.